

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM, 10. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948 MÁRCIUS 4.
5708 ADAR 23.

Asszonyok hamis szigete

Irta: GYÖRGY ENDRE

A múlt héten betévedtem az egyik körüti moziba. Csábitott a színes plakát, amely az „Asszonyok szigete” című filmnek csinált propagandát. Ölelő karok, pikáns arcok, sűrű tekintetek, bodros fejek és vággyal teli pillantások hívogatták az asszonyok szigetére a pesti Robinson Crusoe-kat, hogy szolgáljukkal. Péntekkel együtt felfedezzék a tengerek közé zárt szárazföld kókusz- és banán-erdeit, aloe-ligetét, Luja növényzetét, exotikus állatait. Én a látványos szépségeire vágytam; indákkal átszőtt őserdőre, amelynek kellős közepén riadt szembogárral pillant a filmfelvétel gép lencséjébe a borsoscsőrű antilop, a térdig-érő páfrányok között zebra-csorda futkároz és a kék tenger vizében undok hullók, szélesztendő krokodilusok lustálkodnak. A cím ilyesmít sejtetett, ilyenekről árulkodott, s kissé untatott is a gondolat, hogy mint annyiszor, ezuttal is tamtamok monoton zenéjét hallom, miközben az expedíciós társaság tudós tagját fehér virágkoszorú lányok táncolják körül, a vének pedig harci eszközöket köszörűlve, vérbenforgó szemmel arról tanácskoznak, hogy milyen halálennel küldjék őket vadászmezéjére a sápadtarcú idegent, aki szentségtörő módon a területükre tévedt. Képzetelemben cselek sulantak a vizen, evezőlapátok tucatjai merültek a tenger

habjaiba, s a félvad harcosok fűlsikeltő zajját csörtettek a színhely felé, ahol hasukat és raffia-ágyékkendőjüket rázva, hangos hula-hula közepette áldoznak téglavörösre meg fehérre mázolt isteneiknek. Ebben a hangulatban ültem be a mozi-előtti nézőterére és mily nagy volt a meglepetésem, hogy az ismeretlen sziget faunája és flórája helyett valójában valami képzelet-, sőt megebeli deportálótáborba csöppentem bele, mint az a három ejtőernyős angol katona, aki az éj sötétjében leszáll „valahol Franciaországban” és első ijedtségéből a nagyvilági szállodába „koncentrált” nők hálószobájában ocsudik fel.

Az „Asszonyok szigete”-ben hiába is keresnéd a szigetet, amely elsüllyedt a londoni rendező torz fantáziájának tengerében. A „sziget” ez a többemeletes hotelépület akar lenni és azt igyekszik bebizonyítani, hogy a gyűlölet, a vér, a halálgáz hőmpolygó áradatában ilyen bekés, ennyire zavartalan szigetek léteztek, ilyeneken éltek a deportálásra ítélt és a gázkamrák felé masírozó nők. Három esztendővel a náci leveretése és a deportálótáborok likvidálása után, amikor minden förtelen, gyalázat napvilágra került és amikor már tudjuk, hogy ezek a szigetek nem kevesebb, mint hatmillió embert nyeltek el, ilyen propa-

gandával becsapni, félrevezetni a világot, ennek segítségével tisztára mosni a náciakat, hüneiket ezenmód „megszépitni”, rózsaszínű ködbe burkolni és elhomályosítani, számukra ezt a „jó bizonyítványt” kiállítani, nem egyéb, mint brutális támadás a mártír asszony-százezrek emléke ellen. Csak tapsolni tudunk, nem a filmnek, hanem a magyar belügyminiszternek, aki ezt a halálgyalázó pergőképet betiltotta. Igenis, tapsolok, sőt véresre ütögetem a tenyeremet, amikor lelkesedéssel üdvözlöm az intézkedést, holott mint író és mint a gondolatszabadság híve természetesen a cenzura minden formáját elvetem és azt legfeljebb, mint szükséges rosszat tűrhetem, ideig-óráig. De a film írója, rendezője, készítője nem élt, hanem visszaélt a szabadsággal. Nem haznált, hanem egyenesen ártott. Jóhiszeműségemben hajlamos vagyok arra, hogy elhiggyem: nem tudatosab. Hanem tudatlanságában. De ez legalább akkora, ha nem nagyobb bűn, amit sürgősen meg kellett torolni. Kár, hogy ez a bárgyú és a jobboldali beállítottságú hiszékenyeket meletlyező film egy hétig hirdethette a náci „angyali szelidségét” és nők iránti „lovagiaságát”. Már a Mozgóképvizsgáló Bizottságnak közbe kellett volna lépnie és a tenger mélységes fenekére küld-

nie ezt a hamis, hazug, kulliasza-szigetet...

★

Mi hát a tartalma a papírmásé és mű-tábor életét elénk táró filmnek? Az egész valami naív képzelet szüleménye. Olyasvalaki agyallta ezt ki, aki sohasem hallott a deportálótáborok szörnyűségeiről, ezeknek a földi poklok-nak ördögi kínzóeszközeiről, a kőnköves lágokról, amelyek az embermilliók hegycsúcsmagasságáig értek és őket elhamvasztották. Aki ezt a „kedélyes” témát — nők internálását, majd a megsemmisítő táborokba való utalását (ezuttal angol nők összeszedéséről és a németek által sanyargatott országok életéből való „kirekesztéséről” van szó) — feldolgozta, meg sem közelített ilyen lágereket, még kevésbé volt szenvedő lakója ezeknek. Mert, ha csak egy napig, egy óráig, vagy csak egyetlen percig is él itt — mint a mi asszonyaink, férfaink, vagy gyermekeink, — megérezte volna a halál jég-hideg lehetetét, a hamvasztók kéményének örökké ott lebegő kesernyős füstjét és a még élők savanyu verejték-szagát, aninek beszipantása után nem lehet parfümszagu storykat alkotni. A náci szokásuk szerint „finoman és tapintatosan” összeszedik az angol nevelőkisasszonyokat, tanárnőket, nurse-öket és táncosnőket. Valamennyiüket az „Asszonyok szigete”-re, ebbe

Ára 1.40 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

az egyenest számukra kiírtított nemzetközi szállodáimbe zárják. Itt éldögélnék, csevegnek, pletykálnak, szórakoznak, zongoráznak, sétatartikat rendeznek, flörtölnek (az őrzésükre kirendelt SS-ekkel) és talán még golfoznának is, hiszen egyikük-másikuk magával hozta a golfütőjét. (Mi is így vonultunk be a deportálótáborba!) Legfőbb gondjuk, hogy a náci-vérebeket és azok sátnai gonoszágú parancsnokait női bájaikkal elbűvöljék. Még koncertet, műsoros estélyt is rendeznek a tiszteletükre, ahol mindenki előadja azt, amit tud... Hosszú ideig vitáznak azon, hogy melyikük lépjen fel Éva-kosztümbe; ez biztosan felkelti az egyébként fásult tábornok érdeklődését is. Mintha csak valami dívatszalonban volnának, hogy megcsupaszítsák a *haute couture* szemkápráztató ujdonságait. A „szigeten élő” és ide deportált asszonyok lázas izgalommal készülődnek az estélyre, mint ahogy azt a száműzöttek általában szokták. A főprobléma, hogy mindekinek meglegyen a csipke, lamé, taft vagy bársony „nagyestélyi”-je. (Van, aki minden eshetőségre számítva, már a börtöndjében magával hozta a csábruházatot.) Az, aki olyan megdöbbenéssel volt, hogy elfogatásakor nem szerelte fel magát virágos imprime-vel, most kénytelen a szálloda függönyét leszaggatni és ebből tulajdon kis alabástromkezelével fabrikálni (ha már nem rendelhet Lucienne Le-long-nál vagy Lanvin-nél) olyan estélyi ruhát, amelyben lenézés vagy megszólítás veszedelme nélkül megjelenhetik Európa szövet, gyapjú és textilraktárait kifosztó, tehát igazi ruhazakértő náci-kritikusok előtt. A művésznők levonaglanak a második és harmadik emelet magasságából a szédítően impozáns lépcsősorokon a szikrázó fényességű hotelhallba, (a recepciót és a portást alaposan összehozták azért, mert a vestibule levegője kissé alacsony hőfokú), innen pedig a társalgóba, ahol már gyülekeznek a díszmunkára ültözött halálfejes hatalmasságok; mindjárt kezdődik a bál, táncol... a tábor.

*

A felfokozott hangulat uralkodik a nők elegáns és előkelő tömegszállásán, ahol azon sopánkodnak, hogy ketjüknek muszáj egy kényelmes, szakszolgáltatásos szobában szórakozni (Buchenwaldban

egy négyzetméteres kuckóban, illetve ketrechen, heten-kilencen, tizen főküdtünk, valóságos egymáson) és hogy a fűrdőszobai vízvezeték elromolván, a luxus-dámnak maguknak kell a konyharól vödörben cipelniük a melegvizet. Csak éppen fenytáblát nem tesznek a szépasszonyok fürdőmedencéjébe. Ezzel szemben... például az anshwizti asszonyok szigeten a zsidó anyák, feleségek, menyasszonyok és leányok kaptak ugyan törülközőt és szappant, de ezek a kezükbe nyomott tisztálkodási eszközök, mint Pesten mondanák, csak „falazás” célját szolgálták, - markirozták a fürdés kellékeit, amelyek arra voltak jók, hogy a gyanút eltereljék és tisztálkodás ürügyén a gázkamrába vezessenek. Itt a kendő és a szappan ugyanis kihullott a velőtrázó halálshokolt hallatán remegő ujjai közül. A lágerben bennünket is „megfürdettek”. Buchenwaldban már fertőtlenítő folyadékkal feltöltött betonmedencén kellett százaknak átgyúzniuk. Leborotvált testünket órákig égette a folyékony, zöldessárga szer. A szárszói Colditz-ban pedig a jéghideg lehelletű, cementpadlózatú, ablaktalan géptermekben, anyaszült meztelenségre voltak kényszerítve, majd bedobták a tusolóba, ahol mindenkire egy-egy engedték az égető forróvízű vizet, utána pedig azon felhevült állapotban vissza kellett térnünk a viharosan szeles előszobába és ott tenyernyi nagyságú, olajos géztisztító rongyokkal letörölköznünk. A csatlaktól persze piszkosabb lettem, mint „fürdés” előtt voltam és napokig remegve leshettem, mikor jelentkeznek a tüdőgyulladás hárdzsai. Az angol steptáncosnők pedig finnyasan, azon panaszkodnak a fűtlen, hogy kettejüknek kell

lubickolniuk egy kád vizében. Oh, shoking! Csakugyan ez volt a legborzalmasabb a deportáltak életében! Az, hogy a megölt hatszáz magyar zsidó deportáltból, mondjuk, háromszázötven - négyszázötven nőt (ők voltak többségben!), az egész vidéki asszonytábor, a jóságos Jiddische Mamme-k tömegét, a többgyermekes anyákat és azokat, akik áldott méhükben hordták a jövő reményeit; serdülő fiatal lányok egész seregét, akik boldog kacajukkal derűs várázólták a családi otthonokat és a meghajszolt, érettségű apák életét; özikepilantású gyermekek légióját, későbbi korok ígértét együttvéve és külön-külön elszorították, megalázták, ültelgették, utatlan utakon hajszolták, tüzre vetették, életük lángját kioltották, ehhez képest csekélység, semmi, bagatell! Az, hogy asszonyaink kiszolgáltatottságával a kajánul rohogó barbárok visszaéltek; az, hogy őket tábori örömtanyákra hurcolták, hogy kényükre-kedvükre szolgálják az „uralkodó faj” eláhatiasodott képviselőit, igazán jelentéktelen epizód az „Asszonyok szigete” tulhevesen dobogószívű és tulontul forróvérű nőszereplőjének egyéni tragédiájával szemben; amit az okozott, hogy a náci Erich vagy Kurt megvallozolt szolgálati beosztása miatt nem jelenhetett meg este tizkor a randevun, holott az angol Margaret vagy Evelyn ott állt és leste a szállóépület homályos sarkában. A három földreszállt „angyal”, illetve ejtőernyős pilótatiszt bujtatása ebben a női paradicsomban, az Ádám nélküli Édenkertben, szintén azt bizonyítja, hogy az Évákat nem annyira a haláltól, mint inkább a magánytól, az egyedüllétől, az unatkozástól való félelem győzti. A deportálótáborban

hiányzott a megszokott, előkelő society.

*

Be kellett tiltani az „Asszonyok szigete”-t, amely Capri-sziget kék barlangjait, vagy akár Tahiti-sziget egénét, virágzó kávéfáinál, esődjénél is vonzóbb azokra, akik igazán keresnek a maguk házugságaira és akik szívesen elhiszik a mások házugságait. Akik hajlamosak arra, hogy diadalmasan felkiáltanak: No lám, milyen jó dolguk volt a deportáltaknak Németországban! Ime, itt az igazolás! A löbbi mese, a zsidók kitalálása! (A hatmillió halott!) Ezt a csánált, mesterséges szigetet, a fasizták és jobboldalok álomszigetét, a bártündérek whisky-haboktól körülvevő csalóka, hamisfényű szárazföldjét belügyminiszterünk elutasította, erőfeszítés és halálraolt intézkedése következtében szerencsére elnyelte a tenger. A demokrácia nem tűnhet csalást, álmot, kelméget, nébutitást. A rövidletű film fejfájára reá kell vésni, hogy az „Asszonyok szigete”-nek kis Mórckája így képzelte el a nők deportálótáborát. Nem a mi kis Mórckánk, akinek lelke füstölő váltan nyancsokolt szállt ki a horogkeresztűs gázkamra kéményén, hanem az, akit jósorsá megkímélt ettől: az angol *little Morris*. Az ő lázáma ez a tábori, házugság, mérgező film-maszlag.

Részvétávirat a Szovjet-zsidók Szövetségéhez

Előző számunk egyikében megemlékeztünk a szovjet-zsidók szövetsége elnökének, a moszkvai jiddis színház világhírű igazgatójával, Slome Michoelsnek haláláról.

Ez alkalomból a Magyarországi Izraeliták Országos Tanácsa keretében működő szovjet-zsidó kulturális kapcsolatokat ápoló bizottság az alábbi távirati szöveget intézte a szovjet zsidóság hivatalos szervezete felé:

Antifasiszta Zsidók Szövetsége
Moszkva,
Kropothina 10.

A szovjet-zsidóság nagy gyászban és szinte együttérzéssel osztja a magyar zsidóság szovjet-zsidó kulturális kapcsolatokat ápoló bizottsága.

STÜCKLER,
KARDOS VIHAR

Igazoltatásommal kapcsolatosan

kérem szíves értesítését annak a 74 volt deportáltnak, akiket 1944 november elején mint esz-törzsmester hoztam haza Hegyeshalomról Budapestre.

Bajor György, Vél

PESTI CHEVRA KADISA IZR. SZENTEGYLET

MEGHÍVÓ

Alapszabályaink rendelkezése értelmében Chevre Kadisa Adár E. 29. napján, vagyis E. március hó 10-én, szerda d. n. 5 óra 15 perckor a Hősök templomában (VII. Wesselyi u. 5.) a

Jom Kippur Kotaun istentisztelettel kapcsolatosan alapítási ünnepélyt

tart, melyre hűtestvéreinket tisztelettel meghívjuk. Ez ünnepély alkalmával dr. Katsana József rabbi fog beszédet tartani.

Budapest, 1948. március hó.

A Pesti Chevre Kadisa elöljárósága.

Meg kell szüntetni a gyűlöletre való nevelést

Irta: HEGEDÜS NÁNDOR

(Befejező közlemény)

Az Emberi Jogok Bizottságának genfi ülésével kapcsolatos zsidó akciók és indítványok ismeretlenségének folytatása alkalomával szívesen jegyzem fel, hogy számos levelet kaptam, amelyekben meglepő érdeklődés nyilvánul meg ezek iránt a közlemények iránt. Ez üdvös jele annak, hogy a zsidóság tudatában van a nemzetközi védelem fontosságának mindama emberi jogok és alapvető szabadságok felett, amelyek eddig teljesen védtelenül és nemzetközi garancia nélkül állottak. Kíváncsi lennék, hogy abban az optimizmusban, amellyel a zsidó világszervezetek mozgalmát és fáradozását a közvélemény kíséri, végre ne csalódna senki.

A mozgási szabadság

A készülő emberi jogok deklarációjának és a nemzetközi konvenciónak egyik fontos rendelkezése az, amely biztosítani akarja mindenki számára, hogy *valamely országban tartózkodjék és szabadon mozogjon*. Az Emberi Jogok Bizottsága elé terjesztett eredeti tervezet azonban ismét abba a hibába esett, hogy el akarta ismerni, hogy ezt a mozgási szabadságot *törvény által korlátozni lehet*. Ha ez így ment volna keresztül, a Bizottság igazolta volna a náciakat, akik törvény útján fosztottak meg oly sok tízezret (nemcsak zsidót) a szabadságuktól. A Zsidó Világkongresszus delegátusai nemcsak erre hívták fel a figyelmet, hanem arra is, hogy így a jövőben is bármelyik ország hozhat hasonló törvényeket, anélkül, hogy ezek ellen nemzetközi védelmet lehetne kapni. Ennélfogva pontosan körüli kell írni, hogy *milyen tartalmu és szellemű lehet az a törvény, amely az egyének szabad mozgását és tartózkodását korlátozhatja*. A zsidó nézetet McNamara ausztráliai delegátus magáévá tette és az ő javaslata alapján a deklarációnak és a konvenciónak egyaránt új fogalmazást adtak a szabad mozgás biztosításának. A deklaráció 10-ik szakasza ennélfogva immár így hangzik: „Minden személy szabadon mozoghat és választhatja meg lakhelyét az állam területén belül; ezt csak a közrend érdekében hozott olyan

törvényhozási jogszabályok korlátozhatják, amelyek nincsenek ellentétben az Egyesült Nemzetek alapokmányában foglalt célokkal és elvekkel és amelyeket a biztonság és közrend pontosan megjelölt indokaiból hoztak. Minden személy jogosult elhagyni országát és megszerezheti, ha akarja, egy másik ország állampolgárságát, amely hajlandó ezt neki megadni.”

Meg kell jegyeznem, hogy a 10. szakasz ismét közölt utolsó mondatát nem találom meg a Zsidó Világkongresszus jelentésében, ellenben abban a jelentésben, amit az Emberi Jogok Bizottsága a Gazdasági és Társadalmi Tanácsok számára készített, ez a mondat megtalálható. Ugyancsak nem fordul elő a Zsidó Világkongresszus jelentésében a nemzetközi konvenció-tervezet 11. cikkének utolsó mondata sem, amely az Emberi Jogok Bizottságának hivatalos referátumában a következő szöveggel olvasható: „Minden személy, akit nem fosztottak meg szabályszerűen szabadságától, vagy akinek nem kell nemzeti szolgálat kötelezettségének eleget tennie, szabadon elhagyhat bármely országot, beleértve a saját országát is.”

Erthető, ha bárki kételkedő mosollyal olvassa azt, hogy mindenki megszerezheti bármely ország állampolgárságát, ha az illető ország hajlandó ezt neki megadni. Mit ér az ilyen jog, amelynek élvezete valamely ország tetszésétől függ? Ez tény. De szolgáljon vigasztalásul, hogy a deklaráció 15. cikkelye előírja: *mindenkinél jog van állampolgársághoz*. Minden személy, aki nem részesül valamely kormány védel-

mében, az Egyesült Nemzetek védelme alatt áll. Ezt a védelmet nem élvezhetik a bűnösök és azok, akiknek cselekedetei ellentétben állanak az Egyesült Nemzetek alapokmányában lefektetett célokkal és elvekkel. Ez — mondom — világosztó rendelkezés. De ennek a végrehajtása milyen messze van még attól, hogy valaki magát az Egyesült Nemzetek állampolgárának nevezhesse. A honatlan és állampolgárság nélküli zsidók óriási számát — fájdalom — ez a cikkely egyelőre nem fogja csökkenteni.

Kíváncsi volna, hogy mien-nél hamarabb menjen át a gyakorlati valóságba az is, hogy bárki jogosult elhagyni azt az országot, amelyben lakik. Jelenleg a zsidók tízezrei szeretnének kimozdulni jelenlegi lakhelyükről, de erre a közigazgatási és rendészeti akadályok miatt képtelenek.

A nevelés

Az *Uj Élet* hasábjain korábban közölt cikkemben már megemlékeztem arról, milyen erőfeszítést tesz a zsidóság nemzetközi úton, hogy a borzalmak megismétlődését azzal is megelőzze, hogy a *nevelés szellemét átfornólják világszeret*. Az emberi jogok készülő deklarációjának eredeti szövege ki akarta mondani, hogy mindenkinek joga van az ingyenes oktatáshoz nemre, fajra, vallásra, társadalmi, vagyoni vagy pártállásra való tekintet nélkül. De milyen szellemű legyen ez az oktatás? — vetette fel a kérdést a zsidóság képviselője. *Mit ér az emberek művelése, ha benne gyűlöletre nevelik?* Németországban hatalmasan kiépített oktatási szervezet működött és

mégis két ízben sodorta az emberiséget világháborúba. A zsidó delegáció ennélfogva a következő szöveget fogalmazta meg, amelyet Amado filippin kiküldött magáévá tett és amely mint a deklaráció 28-ik szakasza, belekerült az elfogadott szövegbe: „A nevelés célja az emberi személyiség teljes szellemi, erkölcsi, értelmi és fizikai fejlődése, az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteltének előmozdítása és a más nemzetek vallási vagy faji csoportok elleni türelmetlenség leküzdése.” Ezenkívül a megkülönböztetések ellen vezetett harc albizottságában elfogadták dr. Shafak iráni delegátusnak a Zsidó Világkongresszus kezdeményezésére beterjesztett indítványát: „A bizottság ajánlja, hogy a Gazdasági és Társadalmi Tanács kérje fel az UNESCO-t (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation) a nevelés vezető elméleti és gyakorlati szakemberekből álló egy bizottság létesítésére, amely egy demokratikus és egyetemes nevelés alapelveit a nemzetek és csoportok között való türelmetlenség és ellenségeskedés leküzdésére megállapítsa.”

A vallási szokások tisztelete

A készülő deklaráció 20-ik és a konvenció 8. szakasza ugyan kimondja a lelkiismereti és vallásszabadság védelmét, de nem említi meg kifejezetten a *rituálék és vallási szokások* védelmét. Mindhárom zsidó szervezet javaslatára felvetették a vallási szokások gyakorlásának jogát is. Ha tudjuk, hogy az első világháború után keletkezett lengyel kisebbségvédelmi egyezmény gondoskodott a szombat megőrlésének jogáról, kimondta, hogy szombaton semmilyen hivatalos aktusra zsidót rákényszeríteni nem lehet és mégis mindez csak papíron maradt, akkor be kell látnunk, hogy valóban csak a legrigorozusabb nemzetközi védelem és megtorlás biztosíthatja — ha ugyan biztosítja — a vallások előírások gyakorlásának tiszteletét.

A panaszjog

Eddigi cikkeimben már részletesen rámutattam arra, hogy az emberi és kisebbségi jogok

TARTSUN LÉPÉS A VILÁGIRODALOMMAL
IRATKOZZÉK BE

Dr. LANGER NORBERT
ÖTNYELVŰ KÖLCÖNKÖNYVTÁRÁBA

ANDRÁSSY-UT 58

Belratkozás naponta. Bármikor cserélhető!
ELŐFIZETÉSI DÍJ CSAK HETI 2.50

védelmé illuzórius értékű, ha nincs forum, amely előtt ezeknek a sérelméit orvosolja és ha a nemzetközi jog át nem alakul oly irányban, hogy a panaszjogot szélesen megnyitja. Az anyagi jog mellé tehát, megfelelő alaki jogot is kell teremteni. Ennek az előkészítésére az Emberi Jogok Bizottsága tavalyi genfi ülésénél kiadott munkacsoportot küldött ki. E munkacsoport napokon át dolgozott és tevékenységéről Dehousse belga professzor részletes jelentést szerkesztett, amelyet hozzájárulás végett megküldtek az összes tagállamoknak. Ebben a jelentésben nem történik említés arról, hogy panaszokat nyújthatnak be a nemkormányzati szervek is, amelyeknek működését az Egyesült Nemzetek alapokmánya elismeri. A zsidóság kívánságára a jelentésbe felvették, hogy kizárólag ilyen szervezetek legyenek jogosítva ilyen petíciók beterjesztésére és képviselésére. A Dehousse féle jelentés nagyterjedelmű munka és átolvasása mindenkit meggyőz arról, hogy a panaszjog miként való biztosítása az emberi jogok védelmének kulcsponthja. Ha végső fokon is a zsidó indítvány győzne, úgy egyes személyeket kizárnának a panaszjogból és csak a felelős szervezetek szűrőjén át juthatnának panaszok az elő a forum elé, amely majd a petíciók felett dönteni hivatott lesz. Amikor ez egyrészt meg is fosztaná az egyes személyeket a panaszjogtól, de másrészt (okulva a népszavazási gyakorlaton) garantálná a panaszok komolyságát és pártatlanságát.

A kisebbségi jogok

A nemzetközi jog egyik legértékesebb problémája az: érvényben vannak-e azok a kisebbségvédelmi egyezmények, amelyeket 1919-ben az akkori szövetséges és társult hatalmak azokkal az országokkal kötöttek, amik újonnan alakultak (mint pl. Csehszlovákia), vagy területükben megnövekedtek (pl. Románia), ugyancsak egyes legyőzött országokkal (mint Magyarország). Ezeket az egyezményeket tudvalevőleg annak idején a Népszövetség garanciája alá helyezték és beennük olyan kisebbségvédelmi szakaszok foglaltanak, amelyeknek fenntartása ma is üdvösnél látszik. A Zsidó Világkongresszus javaslatára most felkérték a Gazdasági és Társadalmi Tanácsot, kérjen az állandó nemzetközi bíróságtól véleményt, vajjon az 1919. évi egyezmények érvényben vannak-e vagy sem. Meg kell jegyeznünk ehhez, hogy a

magyar kékelegáció a párisi béketárgyaláshoz benyújtott új kisebbségvédelmi egyezmény-tervezetében 1946-ban azt az álláspontot képviselte, hogy ezek az egyezmények érvényeseknek tekintendők.

A Zsidó Világkongresszus szükségesnek látta felvetni a kérdést, hogy a petíciós jog ne terjesztessék ki az egyes békeszerződésekben lefektetett emberi jogokra és alapvető szabadságokra is. Javaslatára az alaki jog kidolgozásával megbízott munkacsoport elhatározta, hogy felkéri a Főtitkárságot ennek a problémának beható tanulmányozására.

Ezek lennének tehát azok a fontosabb határozatok, amiket a zsidó közületek fellépése nyomán befoglaltak az emberi jogok deklarációjába és a nyilatkozat végrehajtására vonatkozó konvencióba. Most e tervezetet megküldték az egyes kormányoknak azzal, hogy véleményüket 1948 április 30-ig juttassák el az Egyesült Nemzetekhez. Az Emberi Jogok Bizottsága május havában ül össze, ezúttal Lake Successben, Amerikában és megállapítja a végleges szöveget. Ha ezt elvégzi, a szöveget beterjeszti a Gazdasági és Társadalmi Tanácshoz és amennyiben ez is elfogadja, átteszi a közgyűléshez megszavazás végett. Amint látjuk: az ut nem rövid. De ezzel még mindig nem jutott felül alá az ügy. Mert a közgyűlésnek csak ajánlási joga van és így határozata tulajdonképpen senkit sem köti. A konvenciót tehát majd a Közgyűlés ajánlata alapján el kell fogadnia külön-külön minden államnak is, amely szerint magát a deklarációban foglalt jogoknak és a konvencióba foglalt garanciális kötelezettségeknek aláveti. Sok optimizmussal tehát a kérdés végleges kialakítása elé nem tekinthetünk. A Zsidó Világkongresszus jelentése azonban úgy találja, hogy az eredmény akkor sem lebecsülendő, ha csupán addig jutunk el, hogy a Közgyűlés deklarációjába foglalja az emberi jogokat és így módot ad a nemzetközi bíróságnak arra, hogy a civilizált nemzetek részére elismeri a jogi alapelveket (principes generaux de droit) alkalmazá-

sára bővebb jogforrásként szolgáljon. Nem lehet lebecsülni azt az erkölcsi és politikai hatást sem, amit egy ilyen részletes deklaráció az egyes államok

elő gátul emel, hogy oly könnyedén felrugják az emberi jogokat, mint ahogy azt a mostani világháború előtt és alatt oly sok országban történt.

Ahonnai az önállósítást megindítják

Helyszíni riport a Mérleg-utca 3-ból

A rövid Mérleg-utcaiban néha lútságon is feltorlódik a gépkocsi forgalom, a keskeny gyalogjárón haladók minduntalan lassítják a menést, a héli napsütést a magas házak közötti szűkületben nem érzik az erremenők. Egymáshoz közömbösarcu emberek között megyek a Mérleg-utca 3. szám alatti félmeletrre, az „Önállósító Hitelszövetkezet”-be...

Az areok itt is idegenek, de mégis ismerősöknek érzem őket... A frisszagu helyiségekben a világosság mintha fényesebb lenne, mint ott kinn a közömbös utcán...

Igen tudom, hogy a józan tárgyilagosság kihullott belőlem és a szubjektivitás kiváltotta hangulat hatása alá kerültem. De nem tiltakozom ellene, sőt elfoglaltságom kellemesnek érzem.

S nem is lehetek tárgyilagosa, mert az előszobában posztoló altisztek éppen ugy közömbös van, mint a tisztviselőkhöz és az ügyfelekhez. Közömbös van ezenkívül az egyik terem ajtaján függő, aranyó betűvel írt „PENZTÁR” táblához, a szorgosan kattogó írógépekhez, a hatalmas, sokrovas bankkönyvekhez, a barna irodai butorokhoz és általában mindahhoz, ami itt van.

Es mindez örömet jelent nekem.

Ezt az örömet nemcsak én érzem, hanem mindenkinek ott látom csillogni szemében, mert mindenki, aki ide bejön, annak köze van itt mindenhez.

Ez a mi intézményünk!

Ezt a magyar zsidóság hozta létre, ehhez az amerikai zsidó testvérek segítettek: egy sorsközösségbe tartozók önfeláldozásának eredménye csucsosodott itt ki. A zsidóság sorsközösségi érzete és önfentartási ereje itt bankkönyvekkel, számlológépekkel, pénzlárra és mindazra formálódott, ami egy valószínűságon működő Szövetkezet.

A Mérleg-utca 3. szám alatti félmeletrre megindult az „Önállósító Hitelszövetkezet” munkája.

*

Jönnek az ügyfelek.

Elfoglaltanul, otthonosan mozognak.

Nem tudom megkülönböztetni ki a részjegyző, ki az, aki kölcsönt akar.

Várakozás közben gyorsan barátkoznak: a szürke közömbösség az utcán maradt.

Szinte pillanatok alatt a megpróbáltatások egymáshoz hasonló átvészélése, a közös fájdalom, a közös ismerősök sorsa kerül szóba, de percek múltán már megállapítják, hogy az életi tovább kell vinni.

S a hitel kérők egyformán mondják el jövőjüket meglepően kíváncsi terveiket, a részjegyzők pedig egyformán tanácskozzák meg velük elgondolásaikat.

*

Figyelem a tisztviselőket. Hallgatom, amint beszélnek az ügyfelekkel.

Töprengenek a halottakon, mérlegelik, amit mondanak: a tisztviselők itt a sorsközösség szolgálatába álltak.

Itt minden egyes alkalmazott, a szövetkezet vezetői éppen úgy, mint a gépirőnd érzik, hogy felelős minden szóért, minden tanácsért, minden tollvonásért; mindenért, ami itt történik.

Nem hiszem, hogy valaha és valahol egy bankszemléi intézménybe ennyi szívet tettek volna, mint ebbe az „Önállósító Hitelszövetkezet”-be.

Amíg a munka folyik, a részjegyzői helyekről csaknem folyamatosan futnak be az eredmények...

Tízezer... ötezer... ezer... száz forintos jegyzésekről telefonon és írásban érkeznek a közlések és ezek a nagyobb meg kisebb összegek válnak az a két millióvá, amelyet a magyar zsidóság önmagáért megteremt és amelyet a Mérleg-utca 3. szám alól indítanak el útjára, hogy az amerikai zsidóság hozzájárulásával együtt munka, otthon, élet teremtsék belőle.

(Ják.)

Az Önállósító Hitelszövetkezet részjegyző helyei:

Magyarországi Izraeliták Központi Irodája (Sip-utca 12.).

Orthodox Izraeli Központi Iroda (Eötvös-utca 29.).

Magyar Cionista Szövetség (Arany János-utca 29.).

Országos Zsidó Segítő Bizottság (Sas-utca 14.).

elnökségeinél
Önállósító Hitelszövetkezet (Mérleg-utca 3.) igazgatóságánál.

Mielőtt haját festeti vagy daueroltatja

RENCSZES Irodasz. és hajfestőmesternek VI. Csengery-utca 24. Hajmunkák. Pedikűr.

UTAZIK? BŐRÖND női- és akta-TÁSKA nagy választékban Javítást, alakítást, hozott anyagból munkát gyorsan és olcsón készít bőrdoboz. Saját műhely. Népszínház-utca Telefon: 135-033 Szombaton zárva 21.

Az ezüst sekelek szombatja

Négy kitüntetett szombat vezet a tavaszi ünnep felé minden esztendőben, kettő megelőzi, kettő követi Purim napját. Közülük első e heti szent szombatunk: Sábbász Sökölím — az ezüst sekelek szombatja. E szombaton mindig felhangzik istentiszteletünk a második Tórából a zsidóság sekektörvénye:

„Minden egyes, aki átmegy a számláláson, adjon fél seket a szent seket szerint; egy seket husz gerát tesz ki: fél seket legyen a felajánlott adomány az Örökkévalónak. Mindenki, aki átmegy a számláláson, huszévesétől fölfelé, adja meg az Örökkévalónak adományát. A gazdag ne adjon többet és a szegény ne adjon kevesebbet fél sekelnél, hogy lerőjják az Örökkévaló adományát, engesztelésül lelkeitekért.”

Ez ősi törvény népszámlálást is jelentett, meg a Szentély fenntartásának köteleességét is. A vallásos áhítat, az élet odaajánlása Istennek, ezüstös fénybe borítja ezt a rendelkezést, amely a lélek váltásdíjáról beszél és a bünbűnösöktől ő, megtisztít a vétektől, amely a sors kegyelme útjain, a létért dúló háború és a fennmaradásért folyó harc közben érheti a lelket. Már a küzdelem előtt, amikor arra elindul a zsidó ember, fizesse meg a fél seket és ezzel adja jelét annak, hogy vállalja a helytállást a közösségért, amelyhez mint zsidót odaszámlik, amelyhez tartozik...

És Juda királyának intézkedése szerint: „Mind az ezüstől, amit bárki szíve sugallatára visz Isten házába, vegyék át a papok és a papok gondoskodjanak Isten házában tartozásáról mindenben, ahol tartózkodniuk mutatkozik.”

Ahogy a népszámlálás által a közösségbe, a nép sorába von a seket törvénye minden egyest, ez a kötelezettség, amely Isten házában fennmaradását írja elő, a közösség munkájára, áldozatok vállalására indít. E köteleesség vállalása arra utal, hogy bármilyen erőfeszítést, munkát, lemondást, vért vagy életet követel is tőlünk népünk, azt fennmaradás nélkül hozzuk meg érte.

Ami kőd borult a múltban erre a törvényre, az napjainkban mind jósádozik és eloszlik. A Zsidó Állam újja születése új értelmet ad en-

nek a rendelkezésnek, mert általa valósul a közös zsidó sors, odalátogatásunk a zsidó néphez és a köteleesség teljesítés Erec Jisráélért. Ennek a törvénynek szociális tartalma pedig évezredek távolából tisztán ragyogtatja eléink az emberi egyenlőség napjainkban megvalósuló eszméjét. Az örök zsidó felfogás szerint minden igaz ember egyformán becses a Teremtőnek. Minden zsidónak egyenlő mértékkel kell áldoznia Isten előtt, amikor tanúságot tesz arról, hogy Isten népéhez tartozik és létét a zsidó nép szolgálataira szenteli.

... Különbségek lehetnek a

lelkességekben, a kötelességvállalás fokozásában, az erő kifejtés nagyságában, az öntudat teljességében és a maradéktalan odaadásban: ezért a hagyomány a seket törvényének megértésére tűzben lángoló pénzérmét mutat fel és ezzel azt jelképezi, hogy a seket törvényének megtartásában lángoljon a lélek tisztán, fehérén, izzón, ahogy a tűzes ezüst pénzérme szikrázik és lángol... A legtisztább tűznek fehér fénye van, mint a csillogó ezüstnek — így ragyogjon tisztán, ezüstösen a hagyomány megtartásában, szent buzgalommal a zsidó lélek az ezüst sekelek szombatján...

KATONA JÓZSEF

Glosszák a hétről

WYSLICZENYT — a „háro” a pozsonyi bíróság halálra ítélte azzal az indoklással, hogy mint a Tisó-féle szlovák kábikormány volt zsidóügyi tanácsadója, felelősséggel tartozik 60 ezer szlovákiai zsidó deportálásáért. A magyar zsidóságnak is van mit számon kérnie Wysliczenytől, mert egyike volt azoknak a Gestapo-gyilkosoknak, akik 1944 március 20-án megjelentek Budapesten s akiknek első útjuk a Síp-utcai hitközségi épületbe vezetett, hogy először aljas hazudozással vezesse földre a zsidóságot, hogy aztán hóhérléssel megjelenve a vidéki internáló táborokban a gázkamrákba s egyéb pusztító helyekre küldje százezerszámra a magyarországi zsidókat. Wysliczeny, akit „háro”-nak is tituláltak annak idején, — hiszen született háro volt — egyik legjellegzetesebb alakja volt a Gestapo vérszomjas pribékjeinek. Feltűnően kövér, borotvált arcú, szentüveges ember volt, akinek arca állandóan gonosz vigyorba torzult és szájában az elmaradhatatlan cigarettával, a megrögzött szadisták elzántságával intézkedett a magyar gyilkos csendőrtisztek segítségével az emberfeletlen levagyonrögzítés és gyűlölet kényszerítésére. Egyidőben szó volt arról, hogy a magyar lázterítő hatóságok is kikérlik Wysliczenyt, hogy itt is feleljen gonosz tetteiért. Sajnos a halálos ítéletet csak egyszer lehet végrehajtani, pedig számára száz halál is kevés volna megtorlásunk.

*

A BRÜSSZELI MAGYAR KÖVETSEG sajtóattaséja, Szombati Sándor, akit az Uj Élet ol-

vasói is ismernek és aki tevékeny tagja volt a belga ellenállási mozgalomnak, a Haladás hasábjain cikket írt „Az ellenállás püspöke” címmel Louis Joseph Kerkhofs-ról, a liège-i püspökről, sok-sok zsidó bátor megmentőjéről.

Kerkhofs mentette meg a liège-i főtábornokot is.

Egy napon beállított a püspökhöz egy borotvált arcú, keménykötésű, vállas férfi, akiről civíliában senkinek sem tudta el, hogy mi a hivatása. Közölte a püspökkel, hogy ő a liège-i főrabbi.

— Sa Grandeur — szól a főpaphoz, aki meglepve fogadta —, a Gestapo el akar fogni. Kérem, rejtse el.

— Föltszélendő uram — válaszolta a püspök —, hová rejtsem?

— Sa Grandeur, akárhová. Rejtse el a padláson.

— Föltszélendő uram, az nehéz lesz. A padlásszobában már nyolc hársorsosa szorog, oda nem fér már kikénedek... És különben is, őnt rangjához méltóan kellene elhelyezni... De hol? Hol lenne biztonságban?

Ekkor a püspöknek ragyogó ötlete támadt.

Liège főrabbija néhány perc múlva katolikus papi reverendában várta a püspök utasításait.

Ő lett Mgs. Kerkhofs személyi titkára. Így vészelt át a háború. Egy percet sem hagyta ol-

püspökét. Ő árgyalt Mgs. Kerkhofs nevében mindenkivel...

A felszabadulás után a püspök megjelent a liège-i zsinagógában megtartott hálaadó istentiszteleten. A liège-i zsidók emléklapkeltet ajándékoztak neki, melyen a következő szöveg látható:

„Igy találkozott az Ótestamentum az Újtestamentummal.”

*

A SVÁJCI ZSIDÓSÁG nem tűri az egykori antiszemita elemek szerepét és nem hajlandó beletörődni abba, hogy mindenki egyszerűen mindezt elfelejtse.

A berni egyetemi hallgatók nemrégiben előadás tartására hívták meg Ludwig Klages-t, akinek Goethe-ről kellett volna beszélnie az egyetem auditorium maximum-ában.

A zsidóság hivatalos képviselői azonban rámutattak arra, hogy Ludwig Klages Németországban olyan könyveket publikált az 1940-es évek elején, amelyek egyes részei nyugodtan a hírhedt Der Stürmer-ben is megjelenhettek volna.

Ime, néhány részlet!

„A zsidók humanitása, világpolgársága, liberalizmusa, mindmind csak Juda ama céljait szolgálja, hogy a népeket elraboltságára.”

„A zsidók pénzhalála, leánvkereskedése, prostitúciója, törzszerű vérontása, rituális gyilkosságainak sorozata a nép elraboltságának útjára vezetnek.”

A svájci zsidó szervezetek erőteljes fellépése után a berni egyetem visszavonta az auditorium maximum átengedésétől szóló határozatát és a hatóságok is eltanácsolták az igazi filozófiát látványul megtagadó filozófust.

*

A SZOCIALIZMUS ÉS A CIONIZMUS kérdéséről írt érdekes cikket Roger Soltau, a heyroutli amerikai egyetem tanára a párisi Revue Socialiste új számában.

Fejtegetései végén arra az eredményre jut, hogy csak a szocializmus eszméinek érvényesülése teremtheti meg Palesztinában az igazi békét az arabok és zsidók között.

Az az arab értelmiségiek, akiket a szocializmus tanításai áthatottak, máris teljesen össze-

Finoim szövetek szaküzlete:

RÓZSA LÁSZLÓ BUDAPEST

IV., Petöfi Sándor-utca 16. Telefonszám: 184-102.

Ehett ajánlatunk: ágynemű-damaszt rózsaszalban Ft. 22.38 plus 20%

hangba jutottak a zsidó szocialistákkal.

Az amerikai nagytőke és az angol érdekeltségek járműből kiszabadított arabok és zsidók együtt teremtik majd meg a végeredményben közös érdekű országok és népek közös jövőjét.

★

A LÉBENYI TÖMEGVÉRENGZÉS részleteiről között érdekes tudósítást a *Kossuth Népe*. Az 1944-es lébenyi tömeggyilkosság adatai úgy kerültek napfényre, hogy kiderült: a miskolci fogházból nemrég megszökött Krajcsi János, akit hosszantartó nyomozással újból kézrekerítettek és visszaszállítottak a börtönbe, a lébenyi szörnyűségek egyik tettese volt.

Négy munkaszolgálatos egyéltől — felismerve és egyhangúsan így adta elő az akkori szörnyűségeket:

— Lébenyben a századra tört az úgynevezett „Nemzeti Számonkérő Különítmény”. Kényszerítették a századparancsnokot, hogy adjon át hatvan munkaszolgálatost. A szerencsétleneket a fahatárába vitték és ott egy bomokbányába tereltek őket. Meztelenre kellett vetkőzniük és azután a nyilasok addig lövöldöztek rájuk, míg csak egyetlen jajszó hallatszott a vérző embertömegből. A kegyetlen mészárlás után abban a tudatban távoztak a helyszínről, hogy embertelen gonosztettüknek nem maradt tanúja...

Szerencsére maradt néhány tanu. A hullák tömege alatt négy munkaszolgálatos lapult. Csak könnyebb sérüléseket szenvedtek. Meggyilkolt bajtársaik holttestei úgy zuhantak rájuk, hogy elfődték őket a gyilkosok elől. Meztelenül, vértől borítva lopakodtak vissza a sötétség beállta után Lébenybe, ahonnan a Nemzeti Számonkérő Különítmény továbbvonult. Jóságú parasztemberek adtak számukra menedéket és ápolták, rejtgettek őket a felszabadulásig.

Kisvárdai és környéke deportálásban és munkaszolgálatban mártírhalált halt szeretteinek emlékére

emléktáblát állítunk fel, akiknek neveit meg fogjuk örökíteni. Felkérjük azon hiltettekre, akik szeretteiknek neveit megörökíteni kívánják, lakóhelyüket és pontos címüket velünk mielőbb közölni szíveskedjenek a Kisvárdai Izr. Hitközség címére.

Emlékmű Bizottság, Kisvárdai.

Volt hadifogoly, vaskezeskedő, bármilyen álsággal is. „Pesten” jövedelme a kizsákolás.

Ujra kísért a Jud Süss szelleme?

A Kultuszminiszter ur figyelmébe!

A „*Kalocsa és Járása*” című demokratikus hetilapban olvastuk a következőket:

„Ujra kísért a Jud Süss szelleme Kalocsán!”

Az Úrnak 1948. esztendőjében — tehát már nem Szűlasi évében! —, február hónapban a kalocsai jezsuita gimnázium tanuló ifjúsága műsoros előadást rendezett. Előadásra került többek között egy rövid szindarab is, amelynek főszereplői: egy lapig becsületes festő és egy szíve legmélyéig romlott, sötétlelkű és aljas uzsorás: tartalma pedig e két ellentétnek a szembeállítása. Hogy mi indította a rendezőseget ennek az egyébként ponyvaszerű fércműnek mostani előadására, nem érthető meg. Arra azonban kétségtelenül alkalmas volt, hogy a közönség körében — ha csak rövid időre is — visszavarázsolja az 1944-es idők és hangulatokat. A darabocska szövegkönyve ugyanis az uzsorás megsemmisítője részére, az alakítást illetően, egészen szokatlan módon, semmiféle utasítást nem tartalmaz. Tehát alakíthatja fiatalnak, vagy öregnek, de ha úgy tetszett, alakíthatta volna bármiféle nagypénzü embernek a feltevéseire vagy nemzetiségre való utalás nélkül.

Nem egy újabb különös véletlen-e, hogy a rendező tanár úr. — a rájuk bízott ifjúság nevelője és a jövőben Magyarországot szellemiségének hivatott kialakítója — pont 1944 előtti időre mentek vissza, hogy az uzsorás gyűlöletet keltő személyiségének maszkját pont a Jud Süssben megtalálják.

Meg is találhatták és az intézet növendékeivel el is játszották a meghívott közönségnek, a tanulóknak maguknak és a hozzátartozóknak „lelkéi épülésére” és a demokratikus átnevelés „nagyobb dicsőségére”. Mondani is felesleges, hogy a tanári kar — egyházi és világi, — jelenlétével lüldölköz, az idősebbek feleségükkel és felnőtt gyermekeikkel együtt. Jelen voltak az „önfeláldozás” lovagjai és lovagnői, akik az üldözöttség szomorú éveiben a résztvevőtől és szájalomtól csepegtető — de nem minden hátsó gondolat nélkül —, roppantul szerénykedtek az üldözöttek emlékeinek saját lakásukra mentésében, de álapultak akkor, amikor az életük mentéséről volt szó: a jellem fregolók, akik a „művel-

zet” hatása alatt vöröstre tapasztalt tenyerükkel másnap a legkisebb gúbas nélkül barátságosan szorongatták a pellengére állított évlizedes jóbarátjuk a kezét, mintha misem történt volna. Az előadásnak tagadhatatlanul nagy sikere volt! De a kalocsai jezsuita gimnázium vezetősége és tanári kara is végérvényesen letette a vizsgát!

Minket is meglepett a demokratikus közvéleményünk alap-törvényével való ezen merész

és nyílt szembehelyezkedés, de nem csodálkozunk rajta. A letűnt világ grófi csemetéinek a szelleme ugyanis osztálygöggjével és antiszemitizmusával változatlanul ott kísért az ódon falak között és nem akar tudomást venni semmi haladásról! Vajjon meddig még? Egészséges, demokratikus szellemet kövelünk az ódon falak közelé!

Igy — a Kalocsa és Járása cikke. Felhívjuk reá a Kultuszminiszter ur figyelmét.

A IX. Izraelita Községkerület közgyűlése

A IX. (kaposvári) Izraelita Községkerület félévi közgyűlést tartotta meg február hó 22-én Nagykánizsán. A községkerület elnöksége színt helyez arra a hagyományra is, hogy a községkerületi közgyűlések a községkerülethez tartozó hitközségekben fekvő helyeken tartassanak meg. Ezt is a hitélet elmélyítésére és a közösségi élet megerősítésére akarja felhasználni. Bár az időjárási viszonyok nagyon kedvezőtlenek voltak, a megfelelő összeköttetéssel rendezkező hitközségek küldöttjeikkel képviseltették magukat. Megjelentek Somogy és Zala vármegyék, valamint a kaposvári rabbisághoz csatlakozott Dombóvári hitközség képviselői. A közgyűlés a nagykánizsai hitközség kulturális munkájáról, a községkerületi egyházi elnöke tartott beszédet. Megemlékezett a nagyevű községkerületi vezetőkörrel és kegyelettel emlékezett meg a községkerületi mártírhalált halt rabbijairól, különösen pedig kiemelte dr. Winkler Ernő, volt nagykánizsai főrabbi példamutató és követendő emlékeztét. Egy másrask példázataiból mulattolt rá a zsidóság múlt életére, amiből a zsidóságnak azt a tanulságot kell levonni, hogy ezután életét a közösségnek szentelve, a hitélet kimélyítésében Isten szolgálatában, a megújult Erec Jisraelel való küzdelemben és a demokrácia odaadó szolgálatában kell eltöltenie. A mély megilletődéssel fogadott beszéd végén a Községkerület munkájára Isten áldását kérte.

Ezután Demeter László, nagykánizsai hitközségi elnök köszöntötte a megjelenteket, majd átadta a szót Antl Ödön községkerületi elnöknek, aki alapos felkészültséggel a zsidóság minden problémájára kiterjedő előző beszámolójában példát mutatott arra, hogy miképpen kell a zsidó közösségért önzetlenül dolgozni. A zsidóság sorsdöntő problémái közül hosszabban időzött a Joint rekonstrukciós munkájával: az Önállósító

Hitelszövetkezet létrehozásának szükségességével. Részletesen számolt be a Joint áldásos tevékenységéről, méltatta jelenlegi vezetőinek odaadó munkásságát. Az összes zsidó problémák közül kiemelte még a Helyreállítási Alap kérdését, de még részletesebben számolt be az Országos Iroda működéséről, s annak vezetői odaadó munkájáról.

A hozzászólások közül messze az átlag fölé emelkedett Biró Ernő községkerületi alelnök és Demeter László nagykánizsai hitközségi elnökének a hitéletre vonatkozó felszólalása, melyben a rabbi-külső hitközségek feltétlen megoldandó problémáit vetették fel. A hitéleti kérdésekre érdemben kimerítően dr. Krausz Henrik egyházi elnök válaszolt. Vázok az igazi pap hivatását és ígéretet tett a nagykánizsai hitközség kérdésének lejegyzésére: amíg a nagykánizsaiak önállóan lelkivezelőt nem kapnak, havonként — önzetlenül — egyszer meglátogatja az ottani híveket és számukra istentiszteletet tart. A nagykánizsai hitközségi tagok hála és köszönettel és nagy örömmel fogadták ezt az ígéretet. Antl Ödön községkerületi elnök, valamint Fischer Pál kaposvári szertartásügyi előjáró ugyan csak ígéretet tettek a fellelő hitközségi hitéleti működésének megsegítésére. A közgyűlés a Hatikvah hangjaival ért véget, majd azt követően három házasulandó pár ragadta meg az alkalmat, hogy polgárilag már megkötött házasságukat egyháziilag is megerősítsék. A megkötött házasságok között szerepelt a nagykánizsai hitközség érdeműs elnöke: Demeter László is.

A közgyűlés keretében a megüresedett tisztikari helyeket is betöltötték. Ennek folyamán dr. Waldmann József, kaposvári ügyvédet községkerületi alelnökké, Bogler Lajost (Dombóvár) titkárrá, Ritscher Mátyást (Nagykanizsa) pedig az ifjúsági vezetőjének választották.

Dr. Dánél Róbert
a IX. Izr. Községkerület jegyzője.

Emigránsokról, Illés Béláról, a Kárpáti Rapszodiáról

Irta: SZILÁGYI GÉZA

SZEKFI GYULA leglátnak-salab viszhangot fölvert ifjúkori munkájában (A színműzők Rákóczi, Budapest 1913) tárgyának természeténél fogva sokat foglalkozik a politikai emigráns lélektanával. Ő ezt a mind-ig aktuális kérdést *II. Rákóczi Ferenc* élete utolsó husz esztendejének (1915–35) franciaországi és törökországi, sajátosan egyéni keretén belül vizsgálja, lélekelettől el nem homályosított szemmel. Azt igyekszik megállapítani és le-olmárni, hogy a száműzetés okozta emigrációnak és állandó kísértésnek, az egyedüllétnek, az erkölcsi és politikai elszigetelt-ségnek, az anyagi bizonytalanságnak milyen hatása lehet a harájjától távol idegenben bo-lyongó emigránst. A roma-tika-mentes történelmi szerint az emigráns lelke befelé for-dult, divatos műszóval introvertált lélek. A hosszú elhagyatott-ság ráélegeti penészét az emigráns egész gondolkodás-módjára, hályogol növeszt sze-mén és új módon megakadá-lyozza az való élet nyílt szemű megfigyelését. A realitásból el-szakadt alvajáróvá ködösül, az „emigránsi betegség” örök ha-cillusbordoztatva fertőzi. E be-egség fő körjele a valóság iránti érzék végleges elompa-lása és a világi dolgok mérle-geléséhez és értékeléséhez szük-séges helyes szemmérték elvesz-tése. Végül míve romosodik az ifjajata emigráns — *II. Rákóczi Ferenc* is e típuscsalád tagja — Szekfi kultuszszónán, de jg szívszeretőn. Kegyeletlen pa-radoxonja szerint: „egy darab megkövült mütűt, mely mégis élni és mozogni akar, melyben még érző, fájdalmat szenvedni képes lélek lakozik”. Ez a di-agnózis, ha a 17., 18. és 19. századbeli egyes magyar emig-ránsokhoz és tömegemigrációkon futtatjuk végig lélekkulató sze-műnket, magyarázatot igaz, és ide egyes zordai kimagasló kivéte-leket — egy végig élesonláb rodostói *Bercsényi Miklós*, egy Világos után is élvizedekig a V. k. költőismeretét fel-felráló *Kossuth Lajos* — egészen kü-lön helyen tartaszitunk.

gránsaira például már nem illik rá Szekfiének a régi száműzöt-tek lelkeről még e század ele-jén készített fényképe. A mo-dern magyar emigránsok jó-részt 1920 óta különféle közép-és nyugateurópai, olykor ame-rikai kerületekben is át megtalál-ták a többnyire Oroszországba, pontosabban Moszkvába vívó utat, abba az Oroszországba, amely számukra nem jelentett rodostói tespedést, sem va-lamely nyugati fővárosban bal-sorslársak között egyhelyben topogást. Előben az Oroszor-szágban szakadoztunk munkát követeltek a magyar emigráns-soktól is, testi, szellemi, olykor fegyveres munkát, egyrészt a vendéglátó ország szolgálalá-ban, másrészt a hitlerizmus vi-lágfűlő szörnylegének megfoj-tására. Az oroszországi magyar emigránsok szinte kivétel nél-kül a valóságérzék mintaszerű képviselői lettek, nem befelé fordult, introvertált, hanem em-bertársaik felé kitárultak ex-trovertált lelkek, nem passzív elmékedők, hanem céltudatos eszelekűk, nem a világtól el-bújó alvajárók, hanem a világot felrúzni és átalakítani törekvő örök éberek. Amikor testileg-lelkileg Szovjetországraért küzdöltek, egyuttal magyar ha-zájuk felszabadításáért és egész Európa, sőt az egész világ za-badságának megmentéséért is vívtak élet-halál harcot. Aki író akadt a magyar harcosok közt, ha úgy esett, nem egyszer fegyverrel csorélt a föl tőlát, olykor egységekben forgatott fegyvert és tollat, katoná volt, a kiküzdező béke katonája, a gépfegyver és az írógép mellett egyaránt. Ezek a magyar emig-ráns írók, a korunkbeli újfajta legaktívabb emigráns-típus meg-teszteltői, nemcsak az irodalom-történet, hanem a hadtörténet lapjain is helyet szorítottak ma-guknak. Köztük izmosodik a zsidó Zalka Mátéhoz közel, *Illés Béla* is.

KATONAI RANGJA: a Vörös Hadsereg alezredese. Hírlapírói rangja: a Vörös Hadsereg ma-

gyarországi lapjának, az *Uj Szónak* főszerkesztője. Írói rang-ja: többi közt a *Kárpáti Rap-szódia* szerzője is. *Illés Bélának* szűkebb bazáját, a Kárpátalját vagy az Erdős Kárpátokat (Podkarpatszka Rusz) szépiro-dalmi kör- és körképbe beletö-mörít regénytrilógiája — *Uj Bor; Erdei Emberek; Zsoltovics Gergely királysága* — most jelent meg új kiadásban: vagy nyolcszáz lapnyi, szinte tul-ságosan vastag kötetbe egybe-foglaltatva. A trilógia egyik gyuj-tópontja egy Beregszászon szü-leltet eszes és jószemű fiú, kis-polgári zsidó család gyermeke. Az író, aki, úgy vélem, *altarcyó-ja* lehet ennek a fiúnak, kézen-fogja olvasóját és többé el nem bocsátja, magával ragadja azon a néha mesébeillően kac-saringós, olykor lélekzetelállít-tóan szédítő uton, amely a Kárpátaljai Beregszászból Pes-ten és Újpesten át, majd ismét rusziföldi hegyen-völgyön, er-dőn-vízen keresztül Kassa felé kanyarodva, végül Moszkvában ér célhoz. Ezen a végzetserű, sorsfordító uton egy sovimsz-lás magyar bazafiosomale, rab-bínius ösök nagyon világi utó-da, a munkásszítályhoz hozak-lasomulás és ex osztályi való-leiki rokonsulás során „Lem-nitűve” kovacsolódik, lángoló szovjet-polgárrá, kemény elmé-nyektől nevelt kommunisztává, aki azonban megmarad szűtő-földjére visszavágyó beregi ma-gyarnak is, persze jóval maga-sabb sikon, mint a hajdani ele-nista, és nem vetkőzik ki cikiat sikon a kérelhetetlen igazsáért lobogó zsidóságból sem. Ez a regényíró maga is sokrétű, sok-színű, sokhangú regényalak. Élete — a beregszászi gyermek-szobából, egy emberi, írói és katonai szempontból terméke-nyen tevékeny oroszországi emigráció negyedszázada után, Budapestre 1945 elején a meg-mentő szovjet hadsereggel fel-szabadító harcban visszatérésé-ig — regény, amelynek egyé-ni művészi lekeletázása: a né-hol izgalmas önéletrajzként ha-

• Uj 146k kiadás.

16, mégis legáltalánosabb ér-dekű *Kárpáti Rapszódia*.

• AZ ERDŐS KÁRPÁTOK történelmi földje *Zrínyi Ilona és Rákóczi Ferenc*, a mezillábba parasztlevezer, a legendás *Esze Tamás* földje volt, elnyomó feudális nagybirtokosok és vér-szivón uzsorás nagytőkések földje, egyformán elnyomott magyar, ruszin, zsidó parasztok, javagók, gyári munkások, sóbá-nyászok földje. Évszázadokig tartott, míg az elnyomottak nagynehezen megtanulták, hogy csak az elnyomók uszítják őket egymás ellen, aoha egymás mellett a természetes helyük. Ez az a föld, ahol a szegény zsidó minden fizikai munkából is, a legnehezebből is, vesze-lyezve rászinnál és magyarral, kivette részét. Ez a föld isten-kísértő nehézséggel megmász-ható hegyek, halakban és életet veszélyeztető örvényekben egy-képpen dúsuló folyók, egész hadseregeknek is elbujtató rej-teket nyújtó, még rablógazda-ságos kitermeléssel sem ritkit-ható üerdők földje volt. Ez a dzsungel elevenedik meg minde-nesfél, a különös természetű ke-reiben különböző emberekkel együtt, *Illés Béla* szó-rapszodiá-jában. Tájai sosem mozdulatlá-nok, nyugtalan és nyugtalanító színekben csillognak, zenekarnak is elég volna soha el nem né-muló sokféle hangjuk, az orot-békében nem hagyó erős a-szaguk, amint hogy a tájakat benépesítő emberalakjai is, so-kan vannak és meghökkenőben sokfélék, nem egyiku keszol-sék, hanem három dimezióju teremtmények. *Frank Wede-kind*, a felejtethető drámaíró, egyik máskülönbben gyöngö esztétikai töredékben helyesen megállapította, hogy embert nemzeti nem oly nehéz dolo-g, de papíron belükkel embert nemzeni csak igazi irodalmész-nek, *Illés Bélának* adott.

• ROSSZ ÍRÓ megítélésében egyáltalában nem befolyásol enyülő körülményként az a véletlen, hogy a rossz író zsidó. Jó íróval azonban, ha történetesen zsidó, manap mégis javára írom, hogy sok sunyi társá példáját egyáltalán nem követve, el nem pánaszolja zsi-dó voltát, nem törekedik kilu-gozni lelkéből a zsidó elemeket, amelyeknek egy részét, sokzer-évi üsiség kései öröksé, a vi-lágra hozta, más részét pedig a zsidó etnikumtól át meg átla-tott Erdős Kárpátokban szinte automatikusan magába kellett hasonlítani, egyéniségének la-m: is egészen meghatározó

Halász sírköfaragó utóda
MÁRKUS GYULA köfaragó
Siremlékek szép kivitelben mindenféle anyagból megrendelhetők.
Újpest, Apponyi-u. 25. szám

SOK FÜGG ATTÓL, mily-korokban ragadta magával a politikai magyart az emigráció sodra. A huszadik század emi-

de eléggé színező tényezőjeül. Illés hármas regénye nemcsak zsidó tárgyú, hanem általános emberi is: jóformán állati sorban raboskodó embereknek ön tudatra ébredésük folyamán emberré, tehát elégedetlenné, keseredéssé, majd a lenini marxizmus forradalmi megrendítő erejétől fűltve és hajlva, egy magakbrendűnek hitt és pallott jövőnek önfeláldozásra kész és képes közösségi harcosává nemesedve. E harcosok között az Erdős Kárpátokban is, ahonnan a szerző valamikor testileg kénytelen volt, de lélekben máig sem birt emigrálni, a magyarok és a ruszinok mellett sok volt a zsidó is. A régi Magyarországnak ezen a vidékén a zsidó erdőirtó munkások és, például, a zsidó nyomdászok nemcsak „szakmai” munkájukból, hanem a szolgálatteljesítésükre keltő felszabadításának munkájából is „számáronyon” felül önként kivették, sokszor életveszélyes részüket. Férfiak voltak, hősök. Illés Béla nem plakátszerűen hirdeti dicséretüket, ez művésziellen volna, de löböt tesz: letöltő-lalpíg, szűrőstül-bőrsőtül — zsigerstül megnutátja őket és ezzel azt az olvasót, akinek szíve, agya, szeme van, rábírja a rokonszenvező együttérzés és egyetértés helyeslő álláspontjának elfoglalására.

A regényt első személyben elmesélő egyik főszereplő, Bálint Géza, aki nem titkolja el, hogy nem áll távol Illés Bélától, valószínű családi albumban lapoztat bennünket. Ennek a zsidó családi albumnak fényképei retusálás nélkül kiugrasztlják és leleplezően kidomborítják a lényegét, akár hízelgő, akár nem. Mindegyik zsidó rokon él, mindegyik érdekesebb külön világ. Ugyanez az értékelés jár az Erdős Kárpátok századeleji, az első világháború előtti, alatti és a huszas évek elején ott nyüzsgő egyéb zsidó alakok szinte túlszűrt areképesarnokának is. Hemzsegnék itt az élnyomó keresztény nagybirtokosokkal és nagytőkésékekkel összejátszó, őket kiszolgáló, velük harciasoló gazdag zsidók, ámde a magyar parasztokkal és ruszin favágókkal együtt robotoló, majd velük együtt szabótló és fellázadó zsidó munkások is, az uzsorásokkal cimboráló hamis tanúk és egy szebb jövőért életüket feláldozó agitátorok, szent rabbinusok és a zsidóság tanításait már nem követő, de a zsidóság közösségérzését mégis vérükben hőmpolyogtató istentelenek, zsidók a társadalom minden ré-

tegéből, különböző osztályhelyzetűk teremtelte különböző érdekekkel, gondolatokkal és érzésekkel, az olvasó agyában és szívében helyet követelő és foglalt idegen és mégis rokon életükkel.

Lapunkban, Illés Béla regénytrilógiáját méltalva; nyommalékosabban emelem ki zsidó vonatkozásait. Csakhogy egy percig sem felejttem el, hogy ugyanilyen méltató jellemzés mindenképpen ráillik ennek az utóvégre nem zsidó specialistának, hanem egyetemes emberábrázolónak „fajmagyar” és ruszin alakjaira is. A kárpátaljai magyarok, ruszinok és zsidók együttműködésén és összeülkőzésén túl azonban, noha vele szervesen összefüggésben, ebben a nemcsak nagy terjedelmű, hanem nagy fajsúlyú regénysorozatban benne feszül, reng, zug a harminc-negyven év előtti egész Nagy-Magyarország tragikus, néha komikus, nem egyszer tragikomikus élete. A mese első sorban az Erdős Kárpátokról szól, de — a szerző tolokodás nélkül, finoman rámulat a nyilvánvaló összefüggésekre — ez a Kárpáti Rapszódia voltaképpen igaz-érig egyetemesen Magyar Rapszódia.

★

EGY-KÉT BIRÁLÓJA megjegyezte, dicséretnek szánva, hogy Illés Béla néha Mikszáthra emlékeztet. A dicséret jogos, a megjegyzés nem helytelen, csak meglehetősen azzal, hogy Illés egy olyan Mikszáthra emlékeztet, aki, tisztesség ne essék szólván, zsidó, és a kezdeti huszas években a fehér terror elől okkal és joggal Szovjet-országra emigrált, ott pedig buzgó papja lett a szociális messianizmusnak, melynek Marx, utóbb Lenin és Sztálin a legmesszebbre kiáltó hirdetői. En azonban irodalmi ősökkel nem kutatva, Illés Béla jelenéből ezt a diagnózist összegeztem: zökkenéstelen, pompás elbeszélő. Kedves és vonzó hangon mesél, olvasóját egy percig sem untatja, az érdeklődésében el nem lankadó olvasó tehát egy pillanatra sem hagyja cserben az író. Csendesen mesél, sosem ereszti neki hangját, de amiről és amit mesél, az sokszor önmagában is kiáltó, sőt egybekiáltó társadalombírálat. Megesik, hogy mosolyogva mesél, de ez a mosoly csak ritkán gunyos, inkább szánakozó. Kellemesen szórakoztatva, nagyon komolyan meggondolkodtat bennünket. Alakjainak lelkét nem úgy jellemzi, hogy (nagy divat volt nemrég) „lélektani értékekkel” akasztja meg a mese folytatást és ridegíti meg előad-

sának hangját. Beszélteti és cséledetteti alakjait, ílymódon feltárja lelküket az életnek megfelelő módon az olvasó előtt, őrá bízva az alakok súlyának mérlegelését és tetteik értékelő megítélését. De azért nem közönyös az író alakjainak sorsa iránt. Ha akarná, sem bírná megtagadni az elnyomottakat és lazadókat, akármiyeen nemzetiségűek, vallásuk, foglalkozásuk is. Ha elbuknak öntudatra ébredésük szabadságharcában, megsiratja őket. De könnyei nem öntenek ki szeméből, befelé sirja őket szívébe, ettől aztán gondokahangúvá mélyül mesélő szava.

Illés Béla harcias programja volt: „Házaja rőghözragaszokdó népét új, merész, vesztélyes, reményteljes utra akarja vezetni”. (Ma is ez a programja és mint közíró a vezetők között zug harsonája.) Oly világról álmodik, amelyben a fölvilágosult, bilincstelen emberek mind szeretik egymást. Programját azonban nem vézereikhez betételekben hirdeti, ez a program magától bontakozik és rajzolódik ki hármas regényének a közelmúlt történelmét, a Kárpátjának ényomatlását és a felszabadulás felé lendülését színesen, de nem túlszínezve lepergető lapjain. Csak a harmadik regény Bucsú című zárófejeletében szólal meg alakjai helyett Illés maga. Szinte viharzó hitvallást tesz a Keletről sugárzó megújulás mellett. Hívón szoltározza, hogy az emberiség előtt, amely a múltnak sok ezer évén át tepsedl és senyvedt sötétségben, nyomorban, szolgaságban, most már napsütéses, szabad, bődög évszázaderek jövődjé ragyog. A mondanivalóját alakjaira bízó epikus stílus végül egy harcoss próféta lázában nijongó lírikussá társodik.

★

Illés Béla élete: regényre emlékeztet.

Regény-trilógiája: életet idéz.

KERESSÜK fivérünket

Halász György muszosi,

(term. keresk.) szül. Budapesten 1913-ban. 1942 júliusában Monorról vitték ki Oroszországba. Ki barmit tud továbbbi sorsáról értesítse Halász Etimért, Bp. III., Bécsi-ut 2. sz., Óbuda.

Uj és használt

böröndök

uti kofferek.

Vétel, csere, eladás.

KANDEL Népszínház-u. 20

T. h.: 139-619

Meghívó

Pésti Izr. Hírközlő és Kultúrális ügyosztálya és a „Goldmark Károly” zeneiskola 1948 március hó 7-én, vasárnap d. u. 3/45 órakor az V. Fűst Sándor-utca 21/b. sz. alatti kultúrházban tartandó II. Zenei Előadására:

„A liturgia zenéje”

Előadó: dr. Szabolcsi Bence. Vezényel: Fraknói Károly. Műsor: Ósi dallamok: Libliolvasás. Középkori dallamok: imadallamok. Újabb szerzemények Fraknói Károly, Kelen Hugó, Kodály Zoltán, Molnár Antal, Székényi István. Feldolgozásban, a „Goldmark” Kamarakórus, Karvaly László és Nemes Zoltán előadásában.

Bélelésre jogosító műsorok 10. és 3 forintos árban az Ügyosztályon (VII., Sip-u. 22. I. 15.), a templomkörzetek irodáiban, a „Goldmark Károly” zeneiskolában (VI., Eötvös-utca 31. II.) és a helyszínen váltókat.

Meghívó

A 252. SZ. „KISS JÓZSEF” CSERKÉSZCSAPAT ÖREGEI f. év március 6-án, szombaton este 9 órai kezdettel a Bristol-szálló (Bp. IV., Mária Valéria-u. 4.) összes helyiségeiben csapatunknak a faszizmus által elpusztult felszerelésének pótlására reggelig tartó szigorúan

ZÁRTKÖRŰ TÁNCSTÉLYT rendez, melyre önt és nb. hozzátartozóit szerettel meghívja A RENDEZŐSÉG.

Felhívás

Az Országos Orth. Izr. Árvaház Egyesület vezetősége tervbe vette, az ország területén más telekezeteknél elhelyeztet

zsidó árvák nyilvántartását

Felkérjük az összes fővárosi és vidéki hitközségek, chevra kadisár, egyesületek, intézmények vezetőit és tagjait, hogy ezeket kulassák fel és neveltek, valamint a személyeikre vonatkozó, lehető legrészletesebb adatokat nálunk sürgősen bejelenteni sziveskedjenek.

Országos Orth. Izr. Árvaház Egyesület, Budapest, VI. Király-utca 34. III. emelet 15.

Balassagyarmaton zsidó mártíremlék- művet állítunk.

Felkérjük mindazokat, akik elhunyt hozzátartozóik nevét az emlékművön megörökíteni kívánják, közöljék az Emléksíró Bizottsággal. Cím: Vadász Károly, Balassagyarmat.

Talesz, t'filin kegyeszer és héberkönyvek vétel-eladás
Jahrzeit készítés.

ÜNGÁR MÓRNAL, Király-u. 17. kapu alatt vagy I. emelet 4.

Hatszáz ezer zsidó szolgált az USA hadseregben

Harmincnégy háborús kitüntetést kapott Tores Abraham őrmester

Mint a newyorki „Aufbau” írja, az amerikai könyvpiacon érdekessége a Kaufman haditudósító szerkesztésében megjelent „Amerikai zsidók a második világháborúban” című munkája, amely egyik kiadást a másik után éri el.

A könyv hiteles adatokkal alátámasztva közli, hogy az amerikai zsidóság milyen mértékben vett részt a Hitler elleni háborúban és kiderült, hogy az amerikai hadsereg négy világviszonyban harcoló frontján nem kevesebb, mint hatszáz ezer zsidó küzdött a győzelemért. Egyetlen olyan komolyabb katonai akció nem fordulhatott elő, akár a felpüldöknél, akár a tengeren, vagy a szárazföldön bárhol, amelyben zsidó katonák ne vettek volna részt. A háborút befejező Hiroshima és Nagasaki elleni atombombázásnál igen fontos szerepet töltött be Besser Jacob főhadnagy Baltimoreból, Spitzer Abraham kapitány Newyorkból. Az atombombák ledobása után négy órával az elpusztított Nagasakiról Charles Levy kapitány Philadelphiából és Tharnes Frederick főhadnagy Los Angelesből, készleteik felvételeket.

A hatszáz ezer zsidó katonából tízezer hősi halált halt, harmincezer megsebesült és harmincezer világi magatartásáért kitüntettek.

A zsidó katonák a világháború alatt hősi tetteikért halványan különböző érdemrendeket kaptak. A csak legnagyobb hőstettekért járó Kongresszusi Tisztjelbeli Érmét, valamint a Bihorszvi Érmét huszonhatezer hatszáz zsidó kapta. A Flotta Keresztét, amely a legmagasabb tengerészeti kitüntetés, harmincszáz négy zsidó tengerésznek adományozták, a legmagasabb repülő kitüntetést, a Repülő Keresztet pedig kétszázhuszonkét zsidónak mellét díszíti.

Amerika zsidóságának tizenkét százaléka harcolt a különböző frontokon, de ezenkívül többszáz ezren polgárként teljesítettek katonai szolgálatokat és a hadsereg ellátásában is tevékeny részt vettek.

Az amerikai hadseregben hat zsidó vezérőrnagy, tizenhárom brigadéros, egy csapatparancsnok, két admirális, többszáz ezredes, s több ezer kapitány, illetve alacsonyabb rangú tiszt teljesített szolgálatot.

Az amerikai zsidó orvosok egyharmada a fronton működött, csaknem valamennyi ön-

ként jelentkezett erre az életveszélyes feladatra. A zsidó orvosok hősi önfeláldozásának volt köszönhető, hogy a sebesültek nagy többségét sikerült az életnek megmenteni.

Számos zsidó tábori lelkész pusztult el a fronton, mert ezek kötelességüknek tartották, hogy a fronton együtt teljesítsenek a többiekkel szolgálatot.

Dr. Alexander Goode egyike volt annak a négy lelkésznek, akik a meglorpedózt „Dorchester” hajón társaival együtt a mentővel átadta a fiatal katonáknak és mind a négyen egymást átvéve a hullámsírbán fejezték be életüket.

Az „Amerikai zsidóság a második világháborúban” hosszú oldalakon írja le a zsidó katonák hőstetteit, így többek között a világháborúban Barney Ross is, aki Guadalcanalban egy éjszaka át feltartóztatta az egyik előrenyomuló japán hadtestet és egy vesztettnek hitt családot győzelemre vitt. S a hiteles okiratokat is lekötő könyv részletesen foglalkozik a brooklyni származású Abraham Foderes zsidó őrmesterrel, aki a második világháborúban nem kevesebb, mint harmincnégy kitüntetést kapott hősi tetteiért.

A zsidó katonák hősteteiről szóló dokumentumok azonban — úgy látjuk — egyáltalában nem befolyásolják Amerika zsidó kérdéssel kapcsolatos politikáját: mintha ezek meg sem történtek volna...

JAK SÁNDOR

GRÓSZ LAJOS

uridívalkereskedő (Budapest—Hajduszentmihály), a deportálásban szerzett betegsége következtében rövid szenvedés után, 64 éves korában 1. hó 23-án elhunyt. F. hó 25-én 1/22-kor temették a rákoskeresztúri izr. temetőben. Grósz Lajos felesége: sz. Róth Gizella, lávallevő gyermekei: Rózsika és Imre, testvérei: Grósz Miklósné (Hajduszentmihály) és Grósz Elemér (Miskolc), rokonsága és barátai.

Vallásos zsidó asszonyokat

keresünk temetői szertartások végzéséhez.

Jelentkezni lehet a Pesti Chevra Kadisa titkári hivatalban, VII., Erzsébet-körút 20. szám alatt.

1948 február 26-án Oroszországból megérkezettek névjegyzéke:

Izrael Jenő, 1920. Taskend, Roheim László, Taskend, Révay-u. 22. I. 4. Wesselényi-u. 24.

A Degob jelentése Oroszországban tartózkodókról

Taskendben (Oroszország) tartózkodók névjegyzéke:

Berkovits Dániel, kárpátaljai lakos, kb. 30 éves, kereskedő. Krausz Sándor, bajai lakos, kb. 36 éves, tisztviselő. Bárminka Dezső, budapesti lakos, kb. 30 éves, pék. Marlon Imre, kolozsvári lakos, 30 éves, tisztviselő. Breuer Miklós, budapesti lakos, 30 éves, bronzműves. Siposné (Huszár Olga), bajai lakos, 27 éves, fodrásznő.

A DEGOB Információs osztályának (Budapest, Bethlen-tér 2. I. 26.) közlése szerint a fentiek egészségesek.

Szovjet-zsidó hirodó

Adatok a szovjet-zsidóság életéről

Társadalmi rétegeződés

Az októberi forradalom előtt:	A második világháború előtt:
Gyáripari munkás 4.0%	Munkások és gyári alkalm. 71.2%
Kisipari munkás 11.0%	Mezőgazdasági alkalm. 5.8%
Önálló kisiparos 18.4%	Szövetkezeti kisipar . . 16.1%
Földmives 2.2%	Nem szövetkezeti kisipar 4.0%
Egyéb alkalmazott . . . 10.0%	Egyéb 2.9%
Kereskedő, bérlő, ügynök sb., stb. 54.4%	(Ejtnéiket okt. 4-i számából.)

A szovjet-zsidó könyvtermelés

E sorokban azzal a balhiedelemmel, kíváncsak szembeállni, amely szerint a Szovjetunióban élő zsidóság megszűnt önálló, azaz zsidó kulturális értékeket teremteni. Előjáróban mindjárt leszögezzük, hogy a palesztinai és talán az amerikai zsidóságot kivéve, sehol sem olyan virágzó a zsidó kultúra, mint a Szovjetunióban. Állításunkat egy 1943-ban megjelent könyv (Pomeranc: Inzseneren fun nesomesz, New York) idevonatkozó adataival támasztjuk alá. Az említett munka tanúsága szerint 1917—1938-ig a Szovjetunióban 693 millió példányszámban jelent meg jiddis nyelvű könyv.

Az állami zsidó könyvkiadó-vállalat, az Emsz magában 1940-ben ötmillió példányban bocsátott ki zsidó könyvet.

A háború előtti esztendőben a szovjet-jiddis klasszikusok közül Solcjm Alejchemnek 34, Perencnek 7, Mendele Mocher

Szerafimnak 9 munkáját adták ki.

1935-ben pl. 25 próza és 23 verskötet megjelenése bizonyította, hogy a Szovjetunió zsidóságában nemhogy elapadt volna, hanem a cári időkkel össze sem hasonlítható mértékben pezsges a kulturateremtő erő. Irói, költői közül nem egy Sztalin-díjat, Lenin-rendet nyert.

Egyébként a háborúig naponta hét jiddis nyelvű újság informálta a szovjet-zsidó olvasóközönséget.

Az előbbiekhöz hozzáfűzzük, hogy nemcsak a szépirodalom, de a tudományos irodalom is virágzik. E művek tárgykörére vonatkozólag megemlítenek egy-kettőt. A jiddis irodalom története a XIX. században. A zsidó népköltés. Spinoza Uriel Acosta.

Igen a szovjet-zsidó kultúra él!

(v. b.)

5×6 méret

3 órában belül

IGAZOLVÁNYKÉP

3 darab 10 Ft

FOTO PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ

Tavaszi tisztításairól

már most gondoskodik, később torlódás lesz.

BALOG GYÖRGY kelmefestő, vegytisztító Andrássy-ut 33.

Nagymező-utcai oldalon. Telefon: 221—129.

A francia zsidóság

Szombaton este, a Pesti Izr. Hitközség kulturális ügyosztálya Oneg Sabbat rendezésének keretében dr. Szabolcsi Miklós „A francia zsidóság” címen, a hitközség Sip-utcai disztériumában, szépszánu közönség jelenlétében, nagy érdeklődéssel várt előadást tartott. A megnyitó beszédet dr. Herskovits Fábán rabbi mondotta, majd a VII. kerületi általános iskola fiúnekekara, Schwarcz Albert vezényletével, héber dalokat énekelt. A szép héber énekeket a közönség lelkesen megtapogatta.

Ezután dr. Szabolcsi Miklós előadta a francia zsidóság történelmi fejlődését. Franciaországban már a IV. században voltak zsidók, akiknek egyrésze a gazdasági és politikai élet megszervezésében igen fontos szerepet játszott, a másik része pedig intenzív szőlőtermeléssel foglalkozott. A középkorban a párisi misztérium-játékok rejtett és katasztrofális eseményei voltak a zsidóságnak. A kor szokása szerint ugyanis nemcsak ember szerepét csak némes ember játszhatta, zsidókat csak zsidó s ezért a misztérium-játékoknak zsidó szereplői is voltak, akiket a szöveg előírásának megfelelően, alaposan megkínáltak és végül megölték. A XIV., XV. és XVI. században Franciaországban kiűzték a zsidókat, a királyi udvarban azonban ennek ellenére éltek zsidó orvosok. Amikor XIV. Lajos Elzászt Franciaországhoz csatolta, egy csapásra jelentékeny zsidóság került a francia néppel kapcsolatba. XIV. Lajos olyan következetes centralizációt hajtott végre, hogy még a rabbiakat is ő nevezte ki. Voltak és a enciklopedisták antiszemiták voltak, azért, mert egy gondolták, hogyha a zsidóságot, mint a kereszténység alapját elpusztítják, ezzel halálos csapást mérnek a katolikus egyházra. Jean Jacques Rousseau szerette a zsidókat. A francia forradalomban az ő nézetei jutottak diadalra és Robespierre és Mirabeau, akik szintén a zsidóság barátai voltak, kiharcolták a zsidóság teljes egyenjogúságát, elsőnek, Európa összes népei között! A francia példa nyomán emancipálták a többi országok is a zsidóságot. A Dreyfus-per idején egy a zsidóságban, mint a francia népben nagy differenciálódás következett be. Ekkor szilárdult meg és indult el hódító útjára a francia baloldal és ekkor került szembe a zsidó progresszió a zsidószarvaszú nagytökecskével, akik elhitték azt, hogy Dreyfus áruló és nem voltak hajlandók semmit sem tenni megmentése érdekében. A két világháború közti időben a francia zsidóságban a cionizmus és a szocializmus erősödött meg. Dr. Szabolcsi Miklós nagyszabású, rendkívül értékes előadását dr. Herskovits Fábán rabbi mondott köszönetet.

„Judaizmus, cionizmus, antiszemizmus”

Radisics Elemér egyik legjellegesebb élménye a keresztény-magyar középosztály ama kis csoportjának, amely a magyarországnak és a zsidóságnak a viszonyát nem ököllel és géppisztollyal akarja rendezni, hanem felvilágosító munkával megjavítani. Radisics Elemér könyvében, a műtárgy megjelölését hasonló tárgyú művektől eltérően, nem azt akarja bebizonyítani mindenáron, hogy zsidókérdés van és annak a megoldására minden eszközt igénybe kell venni, hanem a felszabadulás utáni zsidóság tényleges helyzetét elemzi. Radisics Elemér könyve az első — ezt őszintén és nyíltan meg kell mondani, — amely nem hamisít, nem ferdít, nem forgat ki szövegeket eredeti művelektől, hanem a tényeknek megfelelő adatokat idéz: kellemes meglepetésként hat a művében az is, hogy zsidó problémákról írván, zsidó szerzők műveit veszi alapul és kiindulópontul. Mi magyar zsidók ezen a téren nem vagyunk elenyészelve.

Radisics Elemér a magyar zsidóság előtt három utat lát: vagy önként asszimilálódnak, vagy kisebbségként élik népi és vallási életét, vagy kivándorolnak a Zsidó Államba. Nyomatékosan hangsúlyozza, hogy a zsidó egyénre e három megoldás közül erőszakkal egyik sem szabad kényszeríteni: a rábáztalnak öszintének és önkéntesnek kell lennie.

A galutában maradt zsidóság helyzetére vonatkozólag, elvi szempontból nem fogadhatjuk Radisics Elemér megállapításait. Mi az az elemzés tartja helyesnek, amely nem aszerint osztályozza az állam polgárait, hogy ki milyen vallású, fajta vagy nemzetiségű, hanem aszerint, hogy milyen értékes munkát fejt ki a társadalom javára s milyen odaadással és lelkesedéssel vesz részt az új világ felépítésében. Az asszimiláció hirdetését elvetjük, tudatlanságot és korszerűtlen álláspontnak tartjuk, a fasiszta klerikális imperiaizmus egyik fajtájának, amely nem tűr meg maga mellett más vallásokat, amely egveduralmat és kiváltságokat követel magának és nem tud beengedni adba, hogy az egy akol mellett még néhány más akol is létezen a világban s amely a zsidóságnak csak akkor hajlandó jogosságát engedélyezni, ha megtagadja múltját, kultúráját, vallását s e feltételek teljesítése után lehet csak teljes jogú állampolgár. Mi sem az asszimiláció, sem semmiféle gettó nem fogadhatjuk el, mert ez a pitvar — az elmúlt évek nagyon élesen bizonyították be — a haláltáborok gázkaucióinak. Nem helyeseltetjük a zsidóság társa-

dalmi elszigetelését semmilyen formában. A mi véleményünk szerint dolgozó és dolgozó között különbséget semmilyen címen nem szabad tenni. Nem kiváltság, nem előny és nem hátrány, hogy a zsidóság ősi vallásában és kultúrájában ápolja. Ez természetes jog, amelyet mindenütt, ahol igazi demokrácia van, nem is volna kétségbe.

Radisics Elemér a palesztinai Zsidó Államnak történelmi jogosultságát olismeri, az ott folyó építő munkát értékeli, a zsidó szabadságharcosok küzdelmeit pedig olyan fontosnak tartja, hogy éppen az ő önfeláldozásukat tekinteli biztosítéknak arra vonatkozólag, hogy Palesztinában nem gettó, hanem szabad, független és önálló zsidó ország épül.

GERVAI SÁNDOR

Szovjet-jiddis költészet Oneg Sabbat Budán

BUDA életének jelentős kulturális eseménye volt a február 28-án rendezett Oneg Sabbat, amelyen Vihar Béla tartott előadást a szovjet-jiddis költészetéről. A beszámoló írója zavarban van, kit méltasson inkább, a kitűnő előadót, a verseket interpretáló művészeket, avagy a kongenitális műfordítókat. Az előadó Vihar Béla kultuszmissziót teljesít, amikor a magyar és a szovjet zsidóság közötti kapcsolatok kimélyítésén dolgozik. Nagy és súlyos árat fizetett a magyar zsidóság azért a felismerésért, hogy közösséget kell éreznünk mindannal, ami zsidó, örömeinknek kell tehát, hogy haragunk szenvedéseivel lelt esztendő után itt is leontoltak a válaszfalak és a szovjet zsidó kultúrát is megismerhetjük.

Ascher Oszkár előadásáról külön tanulmányt kellene írni. Zecharja fuvaros és két lova balladájának művészi tolmácsolásáról még sokat fognak beszélni azok, akik ezen az Oneg Sabbaton hallgatták ennek az istenadolla művésznak az előadását. Ascher Oszkár egy műfaj teremtett magának, amely a tökéletességig fejlesztett és még mindig tovább fejlődik művészetében. Öszinte és nagy sikere volt.

Palotai Erzsébet nagyon szereti a budai közönség, most is sok tapsot kapott a versek művészi előadásáért. Kardos László, Komlós Aladár, és Vihar Béla fordították magyarra Pfefer, Markis és Finenberg verseit. A művészi átültetések igen tetszetek a hallgatóságnak, amely most is zsufoltásig megtöltötte a hitközség közgyűlési termét.

Az előadókban dr. Benoschowsky Imre főrabbi mondott köszönetet azért a nagy élményért, amelyben a hallgatóság részt vett.

Nagy érdeklődés öltözi meg a március hó 6-án kivételesen dé-

után fél hatkor kezdődő Oneg sabbatot, amelynek dr. Schwarcz Bónánia pesti körzeti rabbi lesz az előadója. Az Oneg Sabbatot a III., Kunfi Zsigmond-utca 49. sz. a. közgyűlési teremben rendezik.

A Szegedi Zsidó Hitközség

pályázatot hirdet kántori állásra

Zeneileg képzett, orgonával mindkörü tudó, jóhangú kántorok fizetési igény, számadási adatok megjelölésével, okmányok mellékelésével nyújtsák be pályázatukat a hitközséghez. Képesített metsző megjelölés kábelvonalon részre. Az állás azonnal elfoglalt. Költészet csak megjelölésnek törté a hitközség.

GYERMEK-CIPŐ

specialista
Légrádi Ferenc
cipésmester
VII., Dohány-utca 10. sz.

TALESZ

nagy választékban, könyvek és héber könyvek, rések és eladás.

Jahzeittábla-készítés.

Tamé Haiminshon, mind a nagy rész 20 Ft. MEISELS
könyvtárakban, Dob-u. 18.

NO ÉMI

peánó és Széchenyi-hegyen újonnan berendezett

GYERMEKOTTHON-a

céges érben aritva. Elsőrendű orv. ellátás. Érdeklődés: Felső-utca 11. II. Agárd-utca 3. Telefon: 16-40-42.

Varrógépek

ipari és háztartási célra. Kölcsönzés, javítóműhely.

GYERMEKKOCSIK

nagy választékban.
Varrógépeket vaszok. Bachrach,
Dohány-u. 68. Tel.: 222-687.

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26

utca 26
Telefon hívó: 136-816
SZOMBATON ZÁRVA

A pontos, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat

mindent elintéz. — (Ejje!-nappal)
Téher-taxival is.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

HIREK A ZSIDÓ ÁLLAMRÓL

A Jewish Agency ragaszkodik a felosztás végrehajtásához

Folyik a politikai komédia a Biztonsági Tanács ülésein. Különbözik minden az alapokmány belülnök megfelelően történik, hiszen végül intézkedést a Biztonsági Tanács határozata nélkül nem is lehet hozni. Kérdés azonban, hogy az alapokmány szellemének megfelelő-e az a juttatás, amelynek keretében a Teljes Ülés néhány hónappal ezelőtti határozatát kívánják elszakítani, vagy éppen az ellenkezőjére változtatni. Mert ez az ami jelenleg Lake Success-ban történik. Az USA megbízottjának ismeretes állásfoglalása óta a Biztonsági Tanács tagjainak jelentékeny része a legnagyobb komolysággal igyekszik bizonyítani azt, hogy a Teljes Ülés döntése elhamarkodott és keresztülvihetetlen volt. Mondják pedig ezt olyan diplomaták, akik néhány hónappal ezelőtt éppen az ellenkezőjét vallották. Közlegyművelés lehetne ezt az eljárás egyszerűen a politika utvesztőjének minősíteni. Kiváncsok azonban pontosabban megjelölni az eseményeket: az angolszász imperializmus UNO-megdöntési kísérletéről van szó. Mert, ha az egész világ előtt bebizonyosodik, hogy az Egyesült Nemzetek szervezetének eddig egyetlen döntését sem tudja a szervezet végrehajtani és gyöngeségének beismeréséekppen ezt a döntést is visszavonja, lehet-e még arra számítani, hogy akadnak még olyan nemzetek, akik vitás ügyeket nemzetközi fórum közbejöttével kívánják elintézni.

A Biztonsági Tanácsban Columbia képviselője azt javasolta, hogy hívják össze a Teljes Ülést rendkívüli ülősszakra és ezen a Biztonsági Tanács jelenése be a Palesztinával kapcsolatos határozat nem hajtható végre és új döntésre van szükség. Természetesen az angolszász államok nem ezt akarják. Ilyen szélsőséges javaslatoknak az elmondatásánál csupán olyan légtört kívánnak teremteni, amelyben a közvetítés angol-amerikai tervezetek elfogadhatók. Mose Shertocknak alkalma adtak arra, hogy a Biztonsági Tanács előtt kifejtse a Jewish Agency véleményét. Shertock kijelentette, hogy a zsidó nép nem áll el az UNO döntés végrehajtásának küveletésétől; a felosztás elfogadása önmagában áldozatot jelentett a zsidóság számára, de ezt az áldozatot hajlandó volt vállalni a Közel-Kelet békéjének megmenekése érdekében. Egy öntudatos és szabadságához a végsőkéig ragaszkodó nép az áldozatvállalásban nem molet el addig, hogy önmagát teljesen megsemmisítse. A zsidó nép kitart a világ nemzetének döntése mellett még akkor is, ha a világ nemzetei nem tartanak ki önön határozatuk mellett. A Bizton-

sági Tanács fennállása óta még érdemleges határozatot nem hozott. Míg a Teljes Ülés idejében szavazással lehetett kérdést eldönteni, a Biztonsági Tanács tizenegy tagja közül az öt nagyhatalom képviselőjének vétőjoga van. A Biztonsági Tanács tagjai: a Szovjetunió, az USA, Nagybritannia, Kína, Franciaország, valamint Kanada,

Belgium, Ukrajna, Columbia és Szíria. A Biztonsági Tanács csak akkor dönthet, ha legalább hét egybevágó szavazat adódik és egyik nagyhatalom sem él a vétőjogával. A Biztonsági Tanács egész ülészése csak arra való jelenleg, hogy a Palesztina kérdés a megvalósítás helyett ismét csak bizottsági ülések tárgya legyen. Közben

az angol kormány nyílt színen folytatja álszent játékát

Sürgősen Amerikába küldte a gyarmatiügyi minisztert azzal a céllal, hogy ellensúlyozza a hirtelen Amerikába szelő Weizmann sikerét. A cionizmus ősz vezérének ugyanis sikerült elérnie, hogy a Palesztina Bizottság terhelőleg nyilatkozott az angol magatartásról és követelte a Biztonsági Tanácsot a nemzetközi hadsereg felállítását. E „veszélyes helyzet” kivédésére utazott Creech Jones Amerikába. Megbizatása, hogy a nemzetközi hadsereg kérdését ne engedje szavazásig vinni, ha pedig mégis megtörténik, éljen vétőjogával. Közben a hatalmas tárgyalásokon győzte meg az Egyesült Államok képviselőjét, hogy a nemzetközi hadsereg csak a keleti blokk számára volna kedvező, és ilyen módon ijesszen rá az USA kormányára. Bizonyítsa be nekik, hogy Amerikának érdeke az Arab Liga segítségének megszerzése és ezt a felosztás terének feladásával lehet elérni. Austin USA bizottsági tag ismeretes bejelentése arra mutat, hogy Creech Jones „eredmény-

nyel” tett eleget megbízatásának. Az angol kormány álszent magatartásának legkirívóbb megnyilatkozása az a kormánynyilatkozat, amely bejelenti, hogy május 15-től kezdve Anglia a Palesztina Bizottságot ismeri el Palesztina kormányának. Közben minden lehető politikai vonalon és a gyakorlati hadviselés terén, hogy a Palesztina Bizottság, amennyiben mégis elmerészkedik Palesztinába, ne vehesse át a hatalmat. Az angol kormány felfegyverzi az arab bandákat Palesztinán kívül, ezrével küldi át Transzjordániából és Szíriából az újonnan kiképzett arab katonákat a palesztinai katonai központokba. Stratégiai támogatást ad az Ország életének megbénítására abból a célból, hogy az Ország különböző pontjainak élelmszer ellátását veszélyeztesse és mindezek után bejelenti: a Palesztina Bizottság feladata lesz május 15-e után az Ország élelmezéséről gondoskodni. Az angol kormány célja nyilvánvaló: amit három hónappal ezelőtt politikai uton nem lehetett el-

érni, most zavaros helyzet előidézésével véli megvalósítani. A hatalom gyakorlásának minden eszköztől megfosztott Palesztina Bizottság nem jelenhethet meg a forrongó országban, ahol az élelmszer kereskedésekben fegyvert és lőszert árúlnak, ahol az országutakat bandák teszik bizonytalanná az élelmszerszállítmányok számára, és ahol többezer főnyi fegyveres haderőt helyezett el a korábbi mandatarus hatalom a Palesztina Bizottság „fogadására”. Ha nem sikerült három hónappal ezelőtti elérni, most már valószínűbb — ez Bevin véleménye —, hogy az Egyesült Nemzetek kérni fogják Angliát átmeneti időre vállalja el továbbra is a palesztinai „nehéz” megbízatást és csapataival védeje meg az angol és amerikai olajtrösztök érdekeit. Mennél több nyilatkozat jelenik meg aravonatkozóan, hogy Anglia augusztusig ki akarja katonailag üríteni, annál több gyakorlati lépés történik annak érdekében, hogy az angol katonaság ott-tartására szükség legyen.

Hogyan ingerlik az angol katonák egymás ellen a zsidó és arab lakosságot?

Múlt heti számunkban röviden beszámoltunk már arról a Közel-Kelet történetében példanélkül álló hatalmas robbantásról, amelyet Jeruzsálem modern zsidó negyedében követtek el az angolok, illetve megbízottaik. A hivatalos Jewish Agency nyomasztó megállapította — és ez nem vicclaplóbi vett szöveg —, hogy a robbantás angol katonai teherautókon érkező angol egyenruhát viselő, angolul beszélő emberek hajtották végre. Egyébként nem bizonyítható, hogy angolok voltak a tettesek. Nem ez volt azonban az első eset, hogy az angol katonaság — rendfenntartó katonaság — robbant Jeruzsálemben. Megállapítható, hogy az utóbbi he- tekben az angol hadsereg utasítást kapott Jeruzsálem rendjének megzavarására. A hivatalos vizsgálat megállapította, hogy a két héttel ezelőtti a cionista szellemű Palestine Post szerkesztőségének felrobbantása angol katonák műve volt. A Hagana azonban a rend és fegyelmet megőrzésére vonatkozó napiparancsot adott ki a város lakói számára. Az ezt követő angol katonai magatartást minden emberi és katonai erénynek a félredobása jellemezte. Angol katonai járőrök elfogtak fegyveres arab suhancokat; hivatalos letartóztatásuk helyett a zsidónegyed legsűrűbb terére vitték őket és átadták a tömegnek lincselés céljából. A Hagana azonban ezeket az arab fiatal embereket visszajuttatta az arab főhadiszállásra. Ez köztben történt meg. Az angol katonai járőrök ettől taktikát változtattak. Őt fegyveres Hagana katonát tartóztattak le az

ÓRIÁSI KIROBBANÓ SIKERT ARATOTT

a hétfő esti bemutaton

a VARSÓI JIDDISCH SZINHÁZ

legújabb szenzációs zenés vígjátéka

Dus Chipe Kleid

(A menyasszonyi ruha) 3 felvonásban, melyet

MISCHA BERNSTEIN és művészegyüttese ad elő

a ZENEAKADÉMIA KISTERMÉBEN (Liszt Ferenc-tér 8)

minden hétfőn, kedden és szerdán este 7 órakor, valamint minden vasárnap délután fél 4 órakor

Új eredeti jiddisch dalok, humor, tánc, zene
ELMÉNY! Három órás kacagás! ELMÉNY!

OKVETLEN NÉZZE MEG!

Jegylővétél 10—2 és 4—8 a Zeneakadémia pénztáránál. Tel.: 224-827

utcán és most ezeket vitték el az óvárosba. Az egyiknek sikerült megszöknie, a többi négyet azonban az arabok megölték. A legritimálabb ösztönök hatása alatt megcsontolt holttesteket azután nagynehezen sikerült csak megszerezni és inélő tetemet adni nekik. A cél az volt, hogy a zsidó és arab lakosságot egymás ellen ingereljék.

Ilir szorult az angolok azért folyamodtak ehhez a politikához, mert Palesztina esetleges kiürítés után is szerelnének oszlopokat tartani Jeruzsálemben. Ennek azonban csak akkor lenne jogosultsága, ha Jeruzsálemben állandósulnának a zavarások és így a szent helyek

Arab katonaság gyülekezik a nablusi főhadiszállás körül

A Jewish Agency kellő időben felhívta a palesztinai kormány figyelmét arra, hogy Palesztina északi határán arab haderők gyülekeznek, amelyekről fellelhetők, hogy az országba akarják belőni. E kellő időben történt figyelmeztetés ellenére is Grech Jones gyarmatiügyi miniszter az angol parlamentben egy képviselő kérdésére kijelentette, hogy az arab katonák határátúlépése meglepetésként érte a palesztinai kormányt, amelynek nem volt módja, hogy ezzel szemben védekezzen. Ez két héttel ezelőtt történt és az angol katonaság azóta sem találta meg a lehetőségét annak, hogyan akadályozza meg külföldi államok haderejének erőszakos behatolását Palesztinába. Csúpan a Haganah vette fel velük szemben a harcot, hol hidrobantással, hol tényleges tikközlettel, Haganah akcióképességét azonban nagyon csökkenti az angol katonaság magatartása. Az angolok ugyanis mindenütt lefegyverzik a lőszerezéssel ellátott Haganah embereket. Az utóbbi napokban újabb kilencszáz, modern angol fegyverrel ellátott arab jött át harcikoson és teherautókon Szíriából és Transzjordániából. Az átvonulás több órán át tartott. Közeliükben egyetlen angol katona sem mutatkozott. Az Arab Főtanács jelentése szerint Nablus környékén most már 30.000 felfegyverzett arab tartózkodik. Ha ez a szám határozata is a tényleges helyzetnek, mindenesetre ma már valószínű, hogy a „neutrális” palesztinai kormányok jelenlétében idegen haderők földadiszállást építhettek ki Palesztina keleti közepén. Érthető, hogy ebben a helyzetben az UNO Biztonsági Tanácsa nem talál okot arra, hogy egyes UNO tagállamoknak az alapokmányával ellentétes magatartását megállapítsa. Az elmúlt hetek még mindig az arab katonai készülődés jellemezték. Az Ország különböző pontjain kisebb összecsapásokra került a sor, amelyek közül a legjelentősebb a Héber Egyetem

védolma érdekében keresztény hadsereg jelentétere lenne szükség. Ennek az igazgatási folyamatnak a beletözése volt a Ben Jehuda utszakaszának a felrobantása, amelynek miut ismeretes, több mint hetven halálos áldozata volt, többszáz sebesülés mellett. A következő épületek dőltek össze, vagy rongálódtak meg jelentékeny mértékben: az Atlantic és az Eden szálló, a Palestine Discount Bank, egy nyomorék-gyermek klinika, egy szülőotthon, a Jewish Agency sajtóosztálya, a jeruzsálemi újságírók szervezeteinek klubja. A Mígda biztosító vállalat székháza, az Orion mozi, többszáz üzlet, kávéház, penzió és lakóház.

és a mellette levő Hadassah-kórház ellen intézett arab támadás, amelyet a Haganah eredményesen visszavert anélkül, hogy az épületeknek bármilyen baja történt volna. A Biblia beszámolója emlekeztet az a kép, amelyet az egyik külföldi lapban láttunk a Héber Egyetemről: miközben az Egyetem egyik sarkán zsidó golyószórós állás vigyáz a Közel-Kelet legfontosabb kincseire, az Egyetem biológiai intézetének építése folyik tovább. Az egyik kézben karddal, a másikban ásóval építettek és harcoltak a mai chalucoknak ősei is.

A palesztinai magyar kolónia hírei

A Hithadut Olé Hungaria (Palesztinai magyar bevándorlók szervezete) jelentése szerint a magyar származású zsidók derekasan kiveszik részüket úgy az ország építésében, mint a védelem harcában. Maga a szervezet sikeres akció keretében lakásokhoz juttatja a magyar származású ólkat. Tel-Aviv-ban Szenes Channáról utat neveztek el. A magyarok kulturális és különösen újságírói tevékenysége jelentékeny. Avigdor Hámíri írta a Li-Lalo irodalmi kabaré legújabb műsorát. A különböző napilapokban és folyóiratokban az elmúlt hónap folyamán Kolb Jenő, dr. Hajdu Miklós, Péterfi Endre és Marton Endre részben magyarországi vonatkozású cikkei jelentek meg.

(GELLERT)

Székely Emil 26. évszázad

Brillians, ékszer, aranyat, ezüstöt órákat, ékszereket és más.

MODERN PARÓKÁK, pótrészek

művészi kivitelben **ALTSCHÜLER E.**

BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12

TELEFON: 421-057

Az Ahávász Réim közgyűlése

Az Ahávász Réim Országos Felebaráti Szeretet Egylet február 24-én tartotta 45-ik rendes évi közgyűlését a Pesti Izr. Halközség dísztermében Vajna József elnök vezetése mellett. A közgyűlésen a felekezeti élet vezetői nagyszámban jelentek meg. Az elmúlt megnyitó után megemlékezés történt az egyesület elhunytjairól, a válságos évek eseményeiről, a végzett nagyjelentőségű munkáról, melyről a romokban heverő egyesület talpraállítására járt és az, hogy munkáját az új idők szellemének megfelelő tartalommal, — a zsidó hagyományok alapján állva, — megöltse. Az egyesület az utolsó öt évről nyomatásban adta ki jelentését, mely áttekinthetően ismerteti a végzett nagy munkát. A jelentést, valamint a Hubsch Alfréd titkár által ismertett kiegészítő-jelentést, a zárszámadásokat és a költségvetési előirányzatot a közgyűlés egyhangúlag elfogadta és tudomásul vette.

Beszámolt az egyesület a kórházi belegek látogatásáról és a Pesti Izr. Nőegyesület kebelében működő beleglátogató bizottság buzgó és eredményes működéséről.

Az egyesület a számvizsgálóbizottság tagjait Bock Vilmost, Fábán Gyulát és dr. Sinnreich Pált, tiszteletbeli tagokul pedig Stöckler Józsefet, dr. Földes Istvánt, dr. Geyer Albertet, Domonkos Miksát, dr. Kertész Adolfit, Schwarzsándort és Ábrahámson Manóval választotta meg.

A tiszttakar mandátuma lejárván, Majtényi Mihály, a választási bizottság elnöke, kihirdette a választás eredményét, amely szerint elnökké ismét Vajna József gyógyszerészt, a belső-erzsébetvárosi körzet elnökét, templomi előljárót egyhangúlag megválasztották. Dr. Vass Lipót előljáró meglelt szavakkal üdvözölte a megválasztott elnököket. Dr. Fischer Benjámin főrabbi, egyházi elnök felszólalásában emlekedett szavakkal méltatta az egyesület nemes célkitűzéseit és hangsúlyozta, hogy az egyesület által végzett munka kapcsolatban van az ereci munkáival, amelyhez annyi reményünk és vágyunk fűződik.

Vajna József megköszönve megválasztását, hangozlatta, hogy minden törekvése az építómunka folytatása. A Pesti Chevra Kadisa részéről Schwarzsándor előljáró méltatta az egyesület munkáját, dr. Endrei S. Henrik boldogan látja a népes közgyűlést, a felebaráti szeretet munkájának eredményét

és azt a szeretet-teljes munkát, melyet az Ahávász Réim egyesület kifejt. Dr. Geyer Albert beszédében a zsidó szolidaritás gondolatát emelte ki, amely minden zsidó intézmény ujjáépítésében mutatkozik. Az emberszeretettel munkája — mondotta — nemcsak helyi vonatkozású, hanem nagy jelentősége van az ereci ujjáépítés szempontjából is. Domonkos Miksa a zsidó felekezeti szempontból felette fontos ülés miatt távollevő Stöckler Lajos elnök képviselőt és saját maga nevében üdvözölte és meleg szavakkal méltatta az egyesület jótékony, szociális munkáját és ehhez a hitközség részéről a legmesszebbmenő támogatást helyezte kilátásba. Kertész Emil kerületi előljáró-helyettes önzet és öntudatos magatartásra hívta fel a hitfeleket. Végül Vadász Vilmos ny. iskolaigazgató, egyesületi titkár üdvözlőszavai hangzottak el.

Spanyol, angol, francia.

OROSZ nyelvórák BERLITZ

IV., Vörösmarty-tér 2
Telefon: 181-012

PAPIR, IRÓSZER

üzleti könyvek, kartotékok, amerikai naplók és átiró könyvek.
WEINBERGER ÉS FEJERNÉI,
VI., Deák-tér 6. (Anker-palota).
Telefon: 420-613.

Jó és olcsó

függönytartó

képekerek
nagy választékban.
Üveges munkát vállalok

Szécsényi

VII., Bethlen Gábor-utca 7 sz.
Telefon: 224-238.

Mátrafüreden

az orth. kóser
SCHWARCZ-PENZIO
husvétra megnyílik

Felkérem

azt az ismert bölgyet, aki február 20-án Laudon-u. 3. sz. alatt „Omnia Nővéltetés” előadásban a

ruhatárban kicserélte a perzsabundáját,

adja le Rákóczi-ut 15. II. sz. alatt, ahol a cserelendület átvetheti.

SZOMBATOS HITVALLÁS
keres. Szakképzettségem lakatos, minden munkát vállalok. „Abszolút megbízható” jellegű a közönség.

Lévai Jenő:

Az üldözések kora

I. Zsidósors Magyarországon

Ez a könyv történelem, de egyben „nagyriport” is. Címe nem fedi tartalmát: a magyarországi zsidók sorsán keresztül a kiváló szerző tulajdonképpen a feudális, félfasiszta Magyarország negyedszázados történetének hű keresztmetszetét adja. A mű egyik nagy érdeme, hogy tökéletesen objektív. A kiváló író és világjáró újságíró mindig a legkétszémesebb pontosságra törekszik, hiteles történelmet ír, de emellett mindig érdekes olvasmányt nyújt.

Lévai Jenő neve ma már az egész világon ismert, mint olyan író, aki szinte egyedülálló szakértője Közép-Európában a fasiszta rezsimnek történetének. Könyvei bejárták már az egész művelt világot, mindenütt idézték a napi és heti sajtó hasábjai fáradhatatlan, sok országra kiterjedt kutatásainak meglepő eredményeit.

A „Zsidósors Magyarországon” című műben többek között hiteles statisztikát találunk az elmúlt háborús évek zsidó veszteségeiről. Ugy értesültünk, hogy a könyv máris világsiker, az angol kiadás a magyarral egyidejűleg jelent meg.

Hugo Walentin — az uppsalai egyetem tanára

A svéd kormány kinevezte az uppsalai egyetem első zsidó professzorává.

Nemcsak a svéd, hanem a skandináv zsidóság életében is kiemelkedő politikai kulturális szerepet játszik Hugo Walentin, az ismert tudós, író és publicista, akit az elmúlt héten a svéd kormány a világ-hírű uppsalai egyetem professzorává nevezett ki. Hugo Walentin már évek óta az uppsalai egyetem docense volt. Előzetes és munkásságát ehhez az egyetemhez köthette. Itt avatták doktorrá, itt rendezte sajtó alá a magyar származású dr. A. Bródy professzorral, a magyar zsidó deportált gyermekek védelmezőjével és svédországi tanulmányi felügyelőjével, a svéd zsidók multijára vonatkozó történelmi emlékeket és adatokat.

Hugo Walentin könyve „Az antiszemitizmus történelmi és kritikai elemzése” Svédországban,

Látó, fényképezőgép

STEUERTOL

Oktogon-tér 4. szám.

Norvégiában és Dániában egyaránt nagy sikert aratott. „Harc Erec Jisraelért” és a „A zsidó nép sorsa” című történelmi műve a skandináv világban, német és angolszász nyelvtírelen is nagy népszerűsége teremtett. Hugo Walentin a

legrégibb svéd zsidó családból származik, aki éles harcban áll az Eli F. Hekscher által propagált asszimiláns vonallal. A zsidó állami érdekében igen sok cikket írt a legnagyobb stockholmi napilapokban. Egyike azoknak, akik a Zsidó Világkongresszus svéd csoportját megszervezték és felvirágoztatták. Rendes egyetemi tanárrá

való kinevezése egyik bizonyítéka annak, hogy a Sven Olof Lindholm és Einar Aberg-féle antiszemita propaganda nem tudta megmételyezni a svéd kultúra vezetőit, akik Hugo Walentin professzorral való kinevezésével egy néphez és világhoz hű zsidó tudós érdemeit méltatták és értékelték.

GERVAI

Lapzárta után érkezett

A Szovjetunió a nagyhatalmak döntését javasolja a Palesztina-kérdésben

Washingtonból jelentik: Kedő éjszaka a Biztonsági Tanács folytatta a Palesztina-vitát. A szovjetunió képviselője kijelentette: kívánatos lenne, ha az öt nagyhatalom külön vitálná meg a kérdést és azután jelentést tenne a Biztonsági Tanácsnak.

Az USA megbízottja szerint az amerikai kormány továbbra is pártolja a felosztási tervet, de annak keresztülvitele előtt a Biztonsági Tanács feltétlenül vizsgálja meg, vajon a jelenlegi palesztinai helyzet veszé-

lyeztetli-e a világ békét. Csak ezután kívánja az USA megtárgyalni a nemzetközi hadsereg ügyét.

Az angol megbízott már előre bejelentette, hogy Anglia nem vesz részt az Ötös Bizottság tárgyalásain és egy esetleg felállítandó hadseregben. A Palesztina-probléma tehát még inkább, mint valaha a bizottságok utvesztőjébe és nagyhatalmi érdekeltek közepontjába került.

(GELLÉRT)

Zsidó írástudók árulása

IV. „Szombatest” Debrecenben

Február 22-én, szombat este a hitközség zsúfolásig megtelt tanácstermében zajlott le a negyedik kultúrelőadás Debrecenben, amelyet dr. Weisz Miksa kezdeményezésére és szervezésére indítottak meg „Szombatest” címen. Ez alkalommal dr. Gonda László pesti igazgató, aki a debreceni zsidó gimnázium tanára volt, tartott előadást „Zsidó írástudók árulása” címmel. A főbb megnyitásban Julien Bendó világ-hírű könyvből „Írástudók árulása” indult ki és rámutatott arra, hogy a világra zúdult tömegkatasztrófákért elsősorban

Különleges szemüveg

STEUERTOL

Oktogon-tér 4. szám.

az áruló írástudók felelősek, mert nem teljesítették kötelességeiket, nem figyelmeztették a laikusokat, a földi és egyéni érdekekhez fűződő embertársait a magasabb, az önzetlenebb erkölcsi és szellemi értékekre, az egyéni gondolatokat nem szorították háttérbe az egyetemes igazságok előtt. Majd a műsoron levő szombatesti dallamok együttes előadása után dr. Gonda László tartotta meg mindvégig érdekes előadását. Utána Veres Zsuzsa orvostanhallgató művész finomsággal szavalt el

Bialik „A forrás” című versét. Majd Róna László tanító énekelt nagy sikerrel héber daltokat.

A Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetsége

zászlóhordó nagygyűlést tartott Salgótarjánban. Schmidt Ferenc elnöki megnyitója után Oczel János, Salgótarján MKP. képviselője biztosította támogatásáról az antifasiszma híveit. Baross Antal és Szilágyi Jenő után Kiss Lajos, az Acélgyár Ü. B. elnöke tett ígéretet munkalásai nevében, hogy megvédik a demokratikus rendet. Vágó Gyula központi gazdasági vezető a bajtársi tömegek gazdasági kötelességeiről beszélt. Pór Dezső országos alelnök világította meg ezután a szövetségi ideológiát. Németh Gyula, a salgótarjáni gépgyár Ü. B. elnöke megemlékezett azokról, akik nem jöttek vissza. Kun Barna főjegyző,

Egyszemüveg közelre és távolra

STEUERTOL

Oktogon-tér 4. szám.

Misuray Jenő Kisoszfőtitkár, Patay István ipartestületi elnök után Susan Pál városi funkcionárius méltatta a magyar demokrácia vezető férfainak érdemét, végül Zeisler György főtitkár köszöntötte a nagygyűlés résztvevőit és szónokait.

HIREK

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

előfizetési díja:

egy hónapra	Ft 5.—
negyedévre	„ 15.—
félévre	„ 30.—
egészévre	„ 60.—
egy példány	„ 1.40

— A Pesti Chevra Kadisa alapítási ünnepélye. A Pesti Chevra Kadisa Izr. Szentegylet szokásos alapítási ünnepélyét egyben, március 10-én, szerdán d. u. 5 óra 15 perckor tartja a Hősök templomában a Jom. Kippur Kolaun istentisztelettel kapcsolatosan. Beszédet mond dr. Katona József rabbi.

— Turóczi-Trostler József előadása. A Pesti Izraelita Hitközség Szabadegyletemének a IV. belvárosi körzet közreműködésével, március 4-én, csütörtök este fél 7 órakor tartandó előadásán a hitközség disztermében (VII., Sip-utca 12. H. 33.) dr. Turóczi-Trostler József tart előadást „Heine és az európai szabadságmozgalmak” címmel. A megnyitó beszédet dr. Fodor Imréné szül. Meisela Julia tartja.

— Az „ORT” Országos Továbbképző Társaság tanműhelye. A nagyszámu jelentkezésre való tekintettel március végén 1. villanyszerelő, 2. rádiószerező, 3. kerámia, továbbá 4. fémernemű és színes műhimzés, csipkeösszeállítások, aszurozás, kézikötés és horgolás tanműhelyek munkái kezdődnek. Kérjük mindazokat, akiket ezen munkák érdekelnek, jelentkezzenek mielőbb az „ORT” irodájában, VII., Erzsébet-körút 32. I. 1.

— A Szocialista-Clonisták (Iehud-Mapáj) Pártja legközelebbi összejövetelén, márc. 8-án (Püsti S.-u. 21. b. d. u. 6 óra) dr. Etan Abraham, palesztinai kiküldött tart előadást „A mezőgazdaság, az új Zsidó Állam alapja” címmel. Közreműködik Margó Erich szavallatokkal.

— Döntöttek a székesfehérvári új templom elhelyezéséről. Az Építés- és Közmunkasügyi Minisztérium városrendezési főosztálya külön értekezést keretében tárgyalt a székesfehérvári új izraelita templom ügyét. Ismeretes, hogy a székesfehérvári új izraelita templom a háború áldozata lett. Az értekezés olyan elhelyezést keresett, amely méltó a templomhoz, azonkívül előnyösen szolgálja a városképet is. Ennek megfelelően a templom elhelyezésére az értekezlet legalkalmasabbnak találta a Rákóczi-út és Vár-körút kereszteződését, a régi templom helyét.

„A menyasszonyi ruha“

A Jiddisich Színház bemutatója.

Kedden este mutatta be a Zenekadémiá kistermében, a Varsói Jiddisich Színház W. Siegel „Das Chippe Kleid“ (A menyasszonyi ruha) című háromfelvonásos zenés vígjátékát, amelynek zenéjét és dalbetéteit M. Bernstein írta. Társadalmi és lelki problémáktól mentes, szórakoztató vígjáték ez, derűs pillanattal a zsidó utca életéből, abban a pillanatban, amikor egy kis közösség legnagyobb gondja egy házasság, amely sok derűs és szomorú bonyodalom után végül mégis a költői igazságszolgáltatásnak megfelelően köttetik meg. Mischa Bernstein ez alkalommal is kitűnően alakította szerepét. Egy magatartásában és viselkedésében meglehetősen barbár, de lelkében, érzelmeiben és eszlekedeleiben humoros és bohém meszarosmestert játszik, akinek minden mozdulata a nézőtérre kacagást, minden megjegyzése derűt vált ki. Karola L. Heller a menyasszony szerepében rendkívül meggyőző volt. Tragikus kitéréseivel elhitette a lelkében dúló meghasonlást. Ez alkalommal is, mint régebbi szerepeiben is, nagy sikert aratott a közönségnél. Sally Bernstein nagyon temperamentumosan játszott: csupa tűz és ritmus. Frida Bernstein élethűen és mulatságosan alakította Ciporának, a feleségnek a szerepét. Berecz Teitelbaum igazi salomi aléchemi figurát teremtett szerepéből. Ő nemcsak jiddisül beszélt, hanem zsidó hangulatot teremtett maga körül. Abraham Leibovits férfias volt és határozott, akinek önfeláldozó eszlekedetét elhiszük. Max Furmansky és Bezalél Pickel olyan ellenszenvenssé tették szerepüket, hogy már szinte rokonszenvesek voltak. Ők voltak azok az ürdögi jellemek, akik felett a közönség szívből kacag. Susy Schaffer, mint minden szerepében, most is közel tudott férközni a közönség szívéhez. Aron Neimann és Elza Teitelbaum rövid szerepükben rokonszenvesek voltak. A bemutatón a közönség sokszor hívta a figyelműre a szereplőket és megismételtette a gyorsan népszerűvé vált jiddis dalokat. Különösen a „Jiddische chaszene“ című dalt és ennek keretében a „Mieve táncol“ akarta hallani és látni.

— **Műsoros előadás a Zsidó Kórházban.** A Pesti Izr. Hitközség Alapítványi Közkórháza üzeni bizottságának kulturesorolja március 7-én, vasárnap délután fél 7 órakor a kórház kultúrtermében műsoros előadást rendez. Tekintettel a kultúrterem kis befogadóképességére, jegyek az előadásra kizárólag elővétel útján kaphatók a Zsidó Kórházban. A műsoros előadást Gergely József rendezti.

— **Ötvenéves házassági évforduló.** Perlstein Ignác és neje, vasárnap ünneplik 50 éves házassági évfordulójukat. (Minden külön értékes helyett.)

— **Harc és építés Palesztinában.** Szerdán este, a Zeneművészeti Főiskola nagytermében „Harc és építés Palesztinában“ címmel előadás volt, amelyen a megnyitó beszédet Salamon Mihály, a Magyar Cionista Szövetség elnöke mondotta. Grossmann Sándor, a Palesztinában született zsidó fiatalság bátor magatartásáról és alkotó munkájáról számolt be. Dr. Szanyi Géza, a Szochhut kiküldöttje, Angliának zsidóellenes intézkedéseiről és a zsidó országépítés háttéradására és megsemmisítésére irányuló mesterkedéseiről tartott nagy érdeklődéssel kísért beszédet. A Hanoar Hacioni énekkara Ádám (Rottmann) Emil karnagy vezényletével héber dalokat adott elő nagy sikerrel. Az előadás végén a közönség elénekelt a Hatikvát.

A MOADON IVRI-ben (V., Arany János-u. 29.) szombat, 1. hó 6-án d. u. 8-kor ch. Chajim Wilner tart előadást „Al bájot sel hadabuc bábit“ címmel. Pontos megjelölést kérünk.

— **A szolnoki zsidó nőegylet alakuló ülése.** A szolnoki hitközség zsidó élet újabb tanujelét adta pozitív irányvonalának. Az elmúlt héten dr. Singer Ödön főrabbi és Rákos Andor hitközségi elnök kezdeményezésére a szolnoki zsidó nőegylet alakuló közgyűlést tartott. Az előkészítő bizottság intenciójának megfelelően, széleskörű demokratikus tisztikart választott, amelyben egyesül a pozitív zsidó gondolat és a zsidó összetartás érzése. Elnök: Brüll Emilné, ügyvezető elnök: László Bálintné, tiszteletbeli elnökök: Szonyi Deszóné és Rákos Lászlóné, alelnökök: Halász Józsefné és Pollák Sándorné. A tisztikar többi tagjai: pénztáros: Jávorsky Zoltánné, elnökök: Békés Mária és Kemény Györgyné, titkár: Galambos Andor, jegyző: Wéss Margit, háznagyok: Zucker Andorné és Fischer Gyuláné.

Kóser, házikosztot keres, olesón, varrónő. „Csak a Klauzál-tér környékén“ jelígre a kiadóba.

34 éves, volt fűszer- és rövidáru kereskedő, szombattartó, állást keres ellátással. „Hűség“ jelígre a kiadóba.

A Keren Hajeszdó hírei:

A Keren Hajeszdó (Zsidó Országépítő Alap) február 24-én iktatta be a Keren Hajeszdó társelnöki tisztségébe Domonkos Miksát, a Pesti Izr. Hitközség ügyvezetőjét. Az ülést a távollévő dr. Izsák Ede elnök helyett Vértess Samu elnökhelyettes nyitotta meg, üdvözölte a Pro Palesztina Szövetségnek a háború előtt volt elnökét, a New Yorkból most megérkezett Goldschmidt József igazgatót, valamint az országos bizottság tagjait.

Ing. M. N. Noszin, a Keren Hajeszdó jeruzsálemi főirodájának delegátusa számolt be ezután a Keren Hajeszdónak az utóbbi időben végzett nagyarányú és az egész országra kiterjedő munkásságáról. Kemény Zoltán mérnök ismertette a különböző kerületekben végzett szervezési munkát. A bizottság tudomásul vette, hogy Breszlauer László főtitkári minőségben bekapcsolódott a Keren Hajeszdó munkájába. A bizottság elhatározta továbbá, hogy rendszeres felvilágosító előadásokkal tartja fenn a kontaktust a tagokkal. Hofszky György titkár pénzügyi jelentése, valamint számos hozzászólás után Domonkos Miksát iktatták be társelnöki tisztségébe.

Vértess Samu elnökhelyettes üdvözlő szavaira Domonkos Miksa válaszként, megköszönte a bizalmat, mely iránta és a konstruktív országépítés érdekében kifejtendő munkája iránt előzetesen megnyilvánult. Ugy a maga, mint a hivatalos zsidó szervek, különösen a Pesti Izr. Hitközség és az Országos Iroda részéről a legteljesebb egyetelműséget helyezte kilátásba azzal az erégi építómunkával, amely ma — a változó történelmi idők következtében — legbensőbb és legszentebb közügye minden egyes zsidónak. Végül a hivatalos teendői miatt az ülésen való megjelenésben akadályozott Stöckler Lajos elnök üdvözlését tolmácsolta.

— **Adomány.** Stern Károly elhalálozása a kalmából özvegye és fia, Szirtes Béla, az alábbi összegeket adományozták jótékony célra: Pesti Izr. Nőegylet 100, VII. ker. Izr. Nőegylet 100, Izr. Fügérház 100, Keren Hajeszdó 100, Mikefe 200 forintot, összesen 600 forintot. Az adományokat rendelkezési helyére juttattuk.

— **A Bethlen-téri templomkörzet műsoros estje.** Vasárnap este a hitközség színpadai dísztermében a Bethlen-téri templom renoválására, műsoros estét rendezett a körzet, amelyen a bevezető beszédet dr. Schwarcz Benjámin rabbi mondotta. Adler Marianna operabékesnő nagy sikerrel adott elő operáriákat, a Hanoar Hacioni énekkara Ádám Emil vezényletével héber dalokat adott elő nagy tetszéssel. Schürmayer Zoltán jiddis dalokat énekelt nagy halással. Berki Lili, Gözon Gyula, Tordai Judit prózai számokat adtak elő. Herendi Manci előadóművész humoros énekszámokkal szórakoztatta a közönséget. Domonkos Nándor az állami operaház karnagya, kísért zongorán az énekszámokat. A műsoros esten nagyszámú közönség jelent meg.

— **A Csáky-utcai Templomkörzet hírei.** Február 27-én, péntek este a hetenként megismétlődő „Kiddus“ ünnepélyt Heller Samonné, Spira Emilné és Nádas Andorné adták. Dr. Berkovits József körzeti rabbi és dr. Weiss Sámuel rabbi szidra magyarázatát után az ünnepélyen dr. Róth Jenő imádkoztatott elnök és Somló Sándor is felszólaltak. Kifejtették, hogy a megmaradt zsidóság legfontosabb és elsőrendű kötelessége az erégi építésnek a leghatékosabb támogatása. Dr. Klein erégi kiküldött, élénk szívekkel festette le a hitéleti testvéreink hősi küzdelmét a zsidó ország építéséért. Szavainak hatása alatt egy egyszerű zsidó munkás 5000 forintot ajánlott fel a küzdelem támogatására. Szombat délután a „Solusz Szeudausz“ Dános Árnin rendezte, édesapja, Deutsch Vilmos emlékére. Frank István bevezetője és a rabbi előadása után Steiner Marcell, a Chevra Kadisa elnöke és dr. Kende Ernő tartottak emlékező beszédet.

— **BARMICVA ünnepélyre készül 18 deportált zsidó arvája** az Árvaházban és taliszt, tífint kérnek zsidó hitestvéreiktől. Legyünk segítségükre és küldjék a felajánlásokat az intézet címére: VII. Vilma királynő-ut 25. T: 221-207.

— **„A választott nép“** címen magas színvonalú, új szempontokat felölelő előadást tartott dr. Kulcsár István a Borochovkör kultúrelőadás-sorozatának megnyitóján. A sorozat következő előadására március végén kerül sor, amikor dr. Haim István: „Az élő biblia“ címmel tart előadást.

— **Eljegyzés.** Horovitz Pirike Hajduhadhá és Deutsch Márton Hajdunánás, Derecske, jegyesek.

— **Vendégkantor.** Pénteken, március 5-én és 6-án, szombaton délelőtt Holzer Tibor, a Hunyadi-téri imaház kantora imádkozik elő a Rumbach Sebestyén utcai templomban.

ABLAKÁRA függönyüket székszerzőnek készítek, alakítok, javítok. Előrendelésekben vállalkozok és tanácsok. Dombóvár, 23. Izt. 2.

Kóser sel pészach szilvapálinka

hordós tételekben vásárolható a budapesti Orth. Rabbiság hehserével a Magyar Memesgyűlölcspártokat Értesítő Részvénytársaság-nál VI., Teréz-körút 30. Telefon: 203-719

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

PERZSA szőnyegek

VÉTEL UNGÁR Király-u. 14 és Rakóczi-ut 42 ELADÁS

DAVIDOVICSNÉ

házasságközvetítő irodája
Erzsébet körút 35., III. 12. dől.
után 4-től, komoly, előkelő
meghízárok.

Huszezerrel benősülne a fővárosban, 53 éves, értelemzsigélt, gyermektelen üzletember, ki-mondottan csinos, gyermektelen nő üzletbe. „Szigoru önkritika” jelígre a kiadóba.

Férjhezmenne

musz. gyermektelen özvegy, Budapestben vaskezeskedéssel és ingatlan-nal, 45-50 éves, szaktudat ismerő, kor-rekt, jószáradt kereskedő vállalkozó. „Benősülés 4402” jelígre a kiadóba.

MEGNŐSÜLNE állásban lévő izr., vidéki, 50 éves. Havi 700 fizetése van. Olyan egyedül-áll, ki jó gazdaszony, leány vagy musz. özvegy, 40 évig, ki megelégszik szerény élettel. Anyagi nem érdek. „Egymás-ért élünk” jelígre a kiadóba.

38 éves vállalati főtisztviselő

keres 30-35-ig tartalmas és csinos, dolgozó nővel ismeret-séget, házasság céljából. „Ön-kritika 4412” jelígre a kiadóba.

FÉRJHEZMENNE munkaszolgálatos, 44 éves, egyedülálló özvegy, szépen berendezett, kottázásos lakással, iparművelővel. Levéleket: „Gyer-mekszerelem” jelígre New York hírd-tőbe, Erzsébet-körút 8.

ZSIDÓ URI KÖRÖK diszkrét házasságközvetítője özvegy KOVÁCSNÉ.

A VAC HIREI

Dr. Voreboly Ferenc, miniszteri biz-tos. A belügyminiszter a Magyar Or-szágon Torna Szövetséget felügyez-tette és miniszteri biztostként dr. Ve-roeboly Ferenc gimnáziumi igazgatót küldte ki.

VAC-23-FC 7:0 (2:0). Gyönyörű be-lőző játékkal végre nagy győzelmet aratott az első tavaszi bajnoki mérkő-zésben a VAC csapata. Góllövő: László II. 3, Vidor 2, Márcsi 1, Vag 1.

A II. csapat a Telefonvázir csapata ellen 9 emberrel is 1:1 arányú döntet-lent ért el. A további sikert az I. csapat érte el. A KFTK ellen 5:3 arányban győzött.

Schulz Jenő cég

Órák-ékeztetés (órájavitelés)
VII., Wessely-n. u. 8., a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékeztető,
VÉTELI Tel.: 422-345. ELADÁS!

Akik jelígés hirdetésekre

között válaszokat személyesen hozzák be a kiadóhivatalba, leve-leiket a hivatal ajtaján felszerelt levélszekrénybe is bedobhatják.

Társaságbeli legdiszkrétebb házasság

közvetítő. Doktorné

Király-u. 47. I. 3. Telefon: 421-030

Özv. Bleyer István-nénak levele van 72 Poste-restante

Jómegjelenésű

34 éves mérleg-képes könyvelő, üzembe vagy kereskedelmi vállalatba benő-sülne. „Munkaszerelem” jelígre a kiadóba.

Benősülhet egyedül maradt

38 éves csinos, intelligens urlaszony

elapárába jómegjelenésű, vállalko-zó, értelemzsigélt, korrekci ünneber, 46 éves koros. „Jó apa legyen” jelígre a ki-adóba.

VASS házasságközvetítése

diszkrét és eredményes.

Vidékre is
Wessely-n. ütenhet.

56 éves vidéki kereskedő, kinek italmérése és lüszerezete van.

keres azt a 40-45 év körüli nőt, aki egy kis faluba elmenne hozzá feleség-nek. Levéleket R. A. jelígre a ki-adóba kérem.

36 éves textilkereskedő

elvenne oly lakással rendelkező fiatal-lekű, szolid hölgyet, ki értelemzsigélt bővítését elősegítené. Esztét meg-lévő üzletbe benősülne. „Benősülés” jel-ígre Halász hírdetőbe, Rakóczi-ut 27-a.

A HAPOEL M. S. E. hírel

Futball. A HAPOEL I. csapata va-sárnap, február 29-én játszott a ta-vaszi forduló első bajnoki mérkőzését, a VII. kor. Barabás csapata ellen, amikor is 11:0 (5:0) arányú elsőpró győzelmet aratott. Ugyanazok vasárnap tartotta meg a HAPOEL ifjúsági lab-darugószakosztálya első tavaszi mér-kőzését a Vasas III. ellen. Március 7-én, vasárnap dében a BTK pályán játsza a HAPOEL I. csapata bajnoki mérkőzését az APOSZ ellen.

TORNA. Tornaszervezőink részére 8 napos szaktanfolyamot rendeztünk, melyen 40 sportársunk vett részt. Folytak az előkészületek. A Jóni Ha-nár nagy sportbemutatóra.

USZÁS. Uszázszakosztályunk március 8-án, hétfő délután 6 órakor ült tart a központi útkörzésben. Komoly elő-zelet március 16-án kezdődik meg, melyeknek időpontja minden kedden este háromnegyed 8-tól 9-ig és csütörtökön háromnegyed 7-től 8-ig a Mar-gitszegi fedett uszodában.

PIN-PONG. A szeptemberi HAPOEL MSE osztály-útsz szakosztálya, a budapesti útkörzéshez hozzájárulással, márc. 11. és 15-én Ácsosán Gyönyv és Kellner Károly mesterjének emelt háziversenyét rendezte meg Szeged-n, melyre a kö-vetkező várossok HAPOEL csoportjai kaptak meghívást: Budapest, Újpest, Szeged, Miskolc, Szolnok, Debrecen, Békéscsaba, Nyíregyháza, Szarvas, Hódmezővásárhely, Makó, Győr, Ka-posvár, Pécs.

ZSIDÓ-URIKÖRÖK legmeghízátabb házasságközvetítője

GOLDNÉ

VII. Alsóerdősor 5. fszt. 2.
Telefon: 231-349

Vidéki igazgató-tanító

özvegy vagrök. Vállalko, jómegjelenésű, némi vagyonnal. Vagyoni egy értelemzsigélt, korrekci, igazságszerével bíró életűre után 48-56-ig „Édes meleg otthon” jelígre a kiadóba.

Férjhez adnám nagyon csinos, intelligens

35 éves, nyugd. állásban lévő urilány hugomat

berendezett lakással. Igazgató, kor-rekt, bizos állásban lévő urhoz. „Együtt-Egymással” jelígre a ki-adóba.

Üzletem, kétszobás lakásom

és vidéken kis ingatlanom van. Ké-rem annak a szívesen minden információt leíró, intelligens komoly férfi-nek vásárolni házasság céljából 40-től, lakni nemcsak az üzlet, hanem az asszony is fontos. „Csinos, magas” jelígre a kiadóba.

Vállalko, művelt Natalember

keres házasság céljából 18-20 éves, hasznos beállítottságúakat bíró barna leány ismeretséget, ki házasságával hozzájárulna a további fejlődés. „21 éves” jelígre a kiadóba.

31 éves, önálló iparral rendel- kező musz. özvegy férjhez menne biztos megélhetésű, 42 évesnél nem idősebb urhoz.

„Új élet 1948” jelígre a ki-adóba.

Keresem azt az önálló, kereső tisztel-letű, vagy iparral ki nem hozható, ha-nyan egy csinos, fiatal, 10 éves, fehér bőrű lakással és önálló női iparral rendelkező

élettársra vágyik.

„Gyermek, vidék nem akadály” jel-ígre a kiadóba.

49 ÉVES, jómegjelenésű, magas, vi- déki kereskedő

házzal és textilraktárral

keres azon csinos, vagyonos, 35-45-ig, leány vagy asszony ismeretséget, aki segített volna. „Benősülés is lehet-séges 48” jelígre a kiadóba.

56 ÉVES, egyedülmaradt, tisztán, látszólag fiatalos, minden információt kímélő, üzlettel rendelkező építella-kereskedő házasság céljából, fiatal-lekű, intelligens urhoz ismeretséget keresi, ki üzletbe feleségül anya-giát szorgalmazná. „48 évig” jelígre a kiadóba.

JÓMEGJELÉNÉSÜ, csinos, intelligens, kiváló kereskedő hugomat, kinek nagy-városban jómunkabélt textilkereskedése, szép háza van, benősüléssel férjhez adnám, 41-48 éves, intelligens, zsidó értelemzsigélt, kinek némi va-gyonos vagy késszépene van. Levélet „Jóélet, boldogság” jelígre e hon ki-adóhivatalába kérek.

A zsinagóga naptára

Március 4. csütörtök: Adár 23, péntek: 24, szombat: 25 (uj-holdhirdetés), vasárnap: 26, hétfő: 27, kedd: 28, szerda: 29, csütörtök: 30 (Ujhold 1. napja), péntek: Adár II. 1 (Ujhold 2. napja).

Szombaton, március 6-án heti szidra: Vajákhél háftóra: II. Kir. XI, 17-XII, 17.

Imáldók:

Ima-házak	Pén-tek este	Szombat				Hétfőkor-nap	
		reggel	é	é	este	reggel	este
Dohány	1/26	7:15	10:45	6:25	7:45	7:15	6:45
Rumbach	1/26	7:10	10:45	6:25	7:45	7:15	6:45
Bethlen	1/26	7:10	10:45	6:25	7:45	7:15	6:45
Osáky	1/26	7:10	10:45	6:25	7:45	7:15	6:45
Dózsa	1/26	7:10	10:45	6:25	7:45	7:15	6:45
Nagyfuv.	1/26	8	10:45	6:25	7:45	7:15	6:45
I. áva	1/26	9	10:45	6:25	7:45	7:15	6:45
Zugló	1/26	7:10	10:45	6:25	7:45	7:15	6:45
Fiúvárh.	1/26	7:10	10:45	6:25	7:45	7:15	6:45
Leányvár.	1/26	7:10	10:45	6:25	7:45	7:15	6:45

Péntek esti gyertyagyújtás:

5 óra 20 percek.

Budai istentiszteletek rendje:
Március 5. pénteken este 1/26 órakor, március 6. szombaton d. e. 1/21 órakor, március 6. szombaton d. u. fél 6 órakor Oneg Sabbat a III. Kunfi Zsig-mond utca 49. alatti tanácsle-remben. A II. Torockó-u. 62. alatti imaházban szombaton reggel 1/29 órakor, hétfőnap reggel 1/3 órakor (Törökvásá napokon 7 órakor). Istentiszte-letek helye. II., Kunfi Zsig-mond-u. 49., XI., Boesky-ut 37., II., Torockó-u. 62. és péntek esteként II., Fő-u. 12. szám alatt.

Óbudai istentiszteletek kez-dete a Lajos-utcai templomban: péntek este fél 6, szombaton délelőtt 9 órakor.

A Zsidó muzeum a tél hónapok alatt zárva

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., Sip-utca 12. — Telefon: 423-030.

Kiadóhivatal:
A MAGYARORSZÁGI IZRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA

Felkötő szerkesztő és felelős kiadó:

ROÓZ REZSŐ

Beküldött kéziratokat nem bri-zünk meg s visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Előfizetési díjak: egy hó-napra 5 Ft, negyedévre 15 Ft, félre 30 Ft, egész évre 60 Ft.

Postatakarékpénzüli csekk-számla: 26:209.

Nyomatott a Galus nyomdai műve-lettel Rt. közfoglalkoztatott, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Fel. nyomatdavezető: Margitov Andrá